8 PAGINI, 4 LEI

ANUL I. — Nr. 9
DUMINICA, 19 MART. 1933

AXA

8 PAGINI, 4 LEI

ABONAMENTE:
PE UN AN „ „ „ LEI 80.—
AUTORITĂȚI „ „ „ „ 100.—

PUBLICAȚIE BILUNARA, POLITICA, ARTISTICA ȘI LITERARA
REDACTORI: MIHAIL POLIHRONIADE ȘI IOAN-VICTOR VOJEN

O latură ignorată a noului pact al Micei Ințelegeri

Este simptomatică tăcerea care invăluie latura economică a ultimului Statut al Micei Ințelegeri.

Deși intre cele trei organe permanente, create prin noul pact, figurează și un Consiliu economic, totuș presa națională și internațională a analizat, in structura și finalitatea lor, numai cele două organe cu caracter politic, Consiliul celor trei miniștri de externe și Secretaritul permanent. Lucrul se explică prin puternica precumpănire, in actuala viață internațională, a „politicului" asupra „economicului". De aceea acest pact este opera diplomaților și nu a economiștilor, de aceea vedem România, cu nimic interesată economice.te, consimțind totuș fără rezerve la alcătuirea lui.

Noi credem că nu se poate lăsa in umbră o realitate, care reprezintq permanența, factorul esențial in determinarea solidității oricărei opere juridice sau politice. Și pentru că chiar pactul se ocupă de latura economica a colaborării, pe noui baze, a staelor Micei Ințelegeri, îi vom acorda și noi atenția cuvenită.

Analizăm problema prin mijlocirea cifrelor comerțului exterior cari exprimă precis raportul de interese economice, și posibilitățile de colaborare economică a diferitelor țări.

Cadrul internațional, in care analizăm comerțul nostru exterior, cu principalele state politicește interesate in noua organizare a Micei Ințelegeri. Intre aceste state distingem, pe de o parte, grupul (A) celor hotărîte, ca și Mica Ințelegere, a menține in Europa statu-qu-oul creat de tratatele de la Versailles, pe de alta, grupul (B) celor revizioniste.

Comerțul exterior al României cu țările din grupul A prezintq următoarea fizionomie, in anul 1930:

GRUPUL A

	IMPORTATIUNI				EXPORTAȚIUNI			
	Cantități (tone)	% din total	Valori (mii lei)	% din total	Cantități (tone)	% din total	Valori (mii lei)	% din total
Anglia . . .	54.303	6,74	1.183.712	8,13	995.362	10,80	3.230.452	11,33
Cehoslovacia .	138.362	17,18	3.370.354	14,63	308,552	3.35	1.985.011	6.96
Franța	47.184	5,86	1.706.533	7,40	607.202	6,59	1.958.980	6,87
Jugoslavia . .	23.532	2.92	79.600	0,34	242.750	2,63	509.558	1.79
Polonia . . .	134.675	16,72	983.301	4,27	95.499	1,04	452.250	1,58
Total . .	398.020	49,42	8.013.508	34,77	2.249.365	24,41	8.136.211	28,53

Importul nostru din țările grupului A însumează, in cantități, 398.020 tone, adica 49,42 la sută din importul totol, iar in valori 8.013.508 mii lei, adică 34,77 la sută din total; exportul prezintă respectiv următoarele totaluri: 2.249.355 tone, adică 24,41 la sută și 8,136.271 mii lei, adică 28,53 la sută.

Dacă facem bilanțul comerțului nostru cu țările grupului A, obținem in valori:

Export 8.136.271
Import 8.013.508
Excedent 122.763 mii lei.

122.763 lei, ca excedent, reprezintă o cifră extrem de mică față de excedentul total al comerțului exterior din 1930.

Să trecem la comerțul cu țările din grupul B:

GRUPUL B

	IMPORTATIUNI				EXPORTAȚIUNI			
	Cantități (tone)	% din total	Valori (mii lei)	% din total	Cantități (tone)	% din total	Valori (mii lei)	% din total
Austria . . .	41.412	5,14	2.678.949	11,63	425.175	4.61	2.588.535	9,07
Germania . .	135.911	16.88	5.776 751	25.07	1.438.698	15.61	5.363.359	18.80
Italia	38.367	4.77	1.825.419	7.92	1.260.742	13.68	3.674.836	12.88
Ungaria . . .	60.817	7,55	908.111	3.94	1.187.651	12.89	2.127.[illegible]71	7.46
Total . .	276.507	34,74	11.189.230	48,56	4.312.266	48.79	13.754.137	48.21

Excedentul in valori, al comerțului cu țările din grupul B etse egal cu

13.754.137 mii lei
11.189.230 mii lei

adică 2.564.907 mii lei, ceeace reprezintă o sumă de 20 de ori mai mare decât aceea rezultată din comerțul cu țările grupului A. Excelentul acesta revine cu deosebire comerțului nostru cu Ungaria și Italia.

Dacă privim valoarea totală a exportului, constatăm că jumătate (48,21 la sută) merge către țările grupului B, și numai 1/3 (23,53 la sută) e absorbit de țările grupului A.

Restrângând observatiile noastre la cele două state, cari împreună cu România formează Mica Ințelegere, obținem cifre mai surprinzătoare.

Comerțul nostru cu Cehosuovacia este foarte disproporționat: noi importăm din această țară 14,63 la sută din valoarea intregului import; in schimb exportăm abia 6,96 la sută din totalul exportului, mai puțin decât in Germania, Italia și chiar Ungaria. Decalajul intre importul și exportul privitor la Cehoslovacia se traduce printr'un deficit de 1.385.343 mii lei. Această sumă, care va trebui comprimată mult sub regimul contingentărilor, reprezintă costul prieteniei politice a Cehoslovaciei.

Comerțul cu Iugoslavia, dată fiind similitudinea structurei ei economice cu a țării noastre, este de mică importanță. El ne dă, pentru anul 1930, un sold activ de 429.958 mii lei. O colaborare economică reală, intemeiată pe schimburi active, nu-i posibilă cu Iugoslavia. E posibilă insă o solidarizare economică in fața statelor industriale. Din acest punct de vedere, Mica Ințelegere, sub noua infățișare, ar insemna, intr'o măsură, un pas inainte pe calea mult așteptatului bloc agrar dunărean. Obiectivul ei politic ține insa la distanță Ungaria, una din principalele țări interesate la formarea acestui bloc.

Favorizată și economicește in noua comunitate internațională este numai Cehoslovacia. Iugoslavia și Romjnia, țări cu o economie in mare parte agricolă, devin, in cazul unei uniuni vamale, hinterlandul economic al Cehoslovaciei.

Or, această situație nu convine de loc celor două țări agricole, de aceea nu credem că se va merge prea departe in direcția unificării economice a Micei Ințelegeri.

In concluzie, noua organizare a Micei Ințelegeri, menită să intărească blocul antirevizionist, răspunde in prezent numai unei necesități politice, nu și economice. Atâta timp cât ea nu va disloca România din actualul sistem comercial, nu prezintă prea mari neajunsuri pentru economia națională. De aceea România va trebui să își cultive prietenia economică a Germaniei și Italiei ceeace, recunoaștem, nu e tocmai ușor cu politica externă pe care o ducem.

ALEX. CONSTANT

Generația nouă și Statul etic

de Vasile Marin

Regimul numărului și al raportului cantitativ dintre forțele sociale își dă obștescul sfârșit de pe urma loviturilor de grație primite in răsărit de la comunismul leninist, in sud dela fascismul musolinian și in centru dela național-socialismul hitlerist.

Regimul instalat acum o sută cincizeci de ani, a fost. Cât de curând, deasupra celei de pe urmă redute in ale cărei șanțuri și-a concentrat ce-a mai rămas din vlăguitele rezerve, Franța, se va ridica drapelul alb, simbolul desnădejduitei capitulări.

Precipitat ori dibuind timid, sub semnul celor trei evenimente epocale, lumea intreagă își primenește formele de viață veche și se indreaptă către realizarea statului etic, condus de minorități selecte, statul care concretizează in sine organizațiunea politică, juridică și economică a națiunii intregi, inlăuntrul căruia nu-și găsesc justificări nici interesele de clasă nici faimoasele drepturi individuale

Pretutindeni, conducerea destinelor societății se află in mâinile viguroase ale generației noastre. Pretutindeni puntea de comandă și locurile de responsabilitate sunt ocupate de garda privilegiată a tinereții, de aristocrația autorității etice, de casta acelor cari au inteles la vreme, că fără spiritul de jertfă indrăzneață al unei elite constiente, lumea ar fi fost de mult un muzeu perfect catalogat, o uzină de roboți sau o morgă imensă.

Iscusiți psihologi ai turmei, meșterii democrației cunoșteau perfect inclinațiile indivizilor de serie, cari pot fi captați mai degrabă prin cultivarea viciilor decât prin stimularea insușirilor calitative. De aceea, democrația își intemeia baza de susținere, popularitatea, pe exploatarea exclusivă a pasiunilor de rând și a instinctelor sociale elementare. Dar trăind permanent in actual, lipsiți de viziunea duratei, democrații ignorau că in aceeaș măsură și pentru aceleași considerente, democrațiile sunt sortite pieirii.

Politica jocului electoral conducea la degradare prin uniformizarea vieții colective și națiunea concepută numeric era obligată să piardă sensul valorilor veritabile și eterne. Prin dispariția sensului eroic al existenței, societățile se transformă intr'o pastă amorfă, lipsită de voința inițiativelor creatoare; in mod firesc, fenomenului acesta ii urmează o rupere de punți intre conducători și colectivitatea intrată in pasivitate, de pe urma căreia guvernanții rămân izolați, fără bază reală de susținere.

Generația tânără din toate țările cari și-au dat reformele cele mari, a ințeles momentul istoric al chemării sale. Cu încredere nedestrămată de indoială a realizat direct și din plin, cu riscul insuș al vieții. „Vivere pericolosamente" este formula dinamică a fascismului; turnată in cea mai lapidară concretizare a virilității creatoare.

Principiul nietzscheian al existenței a prins să fecundeze și spiritul generației noastre românești. Căutându-și in planul general al vremii formula de activism o va găsi nu in economic, cum au crezut ambuscații crizei, nici in spiritualism cultural, cum predică defetiștii interesați la menținerea actualei așezări, ci in politic, prin lupta care incepe pentru realizarea statului autentic, deparazitat de formele democrației putrefiate și pentru integrarea națiunii nediferențiate inăuntrul statului celui nou, a statului etic.

„A doua răstignire" Văzută de G. Zlotescu

Problema comunistă in teritoriile alipite

Este dela inceput necesar să lămurim că aspectele problemei comuniste în noile ținuturi alipite sunt cu totul altele decât acelea pe cari am incercat să le analizăm acum câtăva vreme în paginile acestei publicații atunci când ne ocupam de posibilitățile cât și de obstacolele cari se ivesc în calea pericolului roșu în vechiul regat.

Trebue ținut în seamă că propaganda comunistă în aceste părți de țară este mult mai virulentă având un teren mult mai propice. De aci necesitatea unei cunoașteri cât mai serioase a acestei chestiuni. Și mai ales necesitatea unui spirit cât mai temperat și mai obiectiv în studiul ei. Singura cale de-a ajunge la ințelegerea exactă a faptelor și la găsirea soluțiilor și remediilor eficace. Sistemul de-a nega existența pericolului roșu — așa cum se încearcă de unele organizații politicianiste chiar dela tribuna parlamentului — este tot atât de condamnabilă ca și politica de represiune brutală, violentă, care lovește cu aceeaș furie atât în massele desperate de foame cât și în agenții provocatori. Cu atât mai condamnabilă cu cât sângeroasele evenimente de dată recentă erau de prevăzut fiind provocate tocmai din vina acelora cari au refuzat întotdeauna o adâncire serioasă a problemei.

Știm că doctrina marxistă revendică puterea în stat — și cu aceasta toate avantagiile cari decurg de aci — pentru o anumită clasă socială: clasa muncitoare, clasa proletară. „Dictatura proletariatului", „toate puterile în mâna proletarilor" sunt lozincile hipnotice cari au slujit și cari vor mai sluji desigur în orice revoluție comunistă. Tactica pentru cucerirea puterii este lupta de clasă concomitentă cu pregătirea și ridicarea clasei muncitoare. Iată pentru ce propaganda comunistă va încerca în primul rând captarea clasei muncitorești.

Se ințelege dela sine că sarcina va fi cu atât mai ușoară cu cât această massă proletară va avea o constiință națională mai slabă, cu cât va fi mai puțin integrată în aspirațiunile colectivităților naționale. Iar lozinca luptei de clasă va găsi sampioni mai ales în acele țări sau regiuni în cari va exista o diferențiere cât mai simțită între clasa muncitoare și restul populației, o tradiție proletară cât mai puternică, o pregătire politică cât mai serioasă a conducătorilor și mai ales o organizare cât mai strânsă și mai unitară a lucrătorilor.

Condiții esențiale dar dependente toate în primul rând de desvoltarea industrială a unei regiuni, de gruparea cât mai intensă pe porțiuni cât mai mici de teren a acestor industrii și de vechimea lor. Normal — vechimea, desvoltarea și gruparea industriilor — a aduce aglomerarea de capitaluri în mâinile unui număr restrâns de potentați și cu aceasta imensa diferență între condițiile și felul de viață a câtorva beneficiari și a marei masse muncitoare. In astfel de condițiuni este ușor de sădit în sufletul muncitorului ura contra capitalistului burghez și a unei clasei întregi care devine pentru el, în primul rând, clasa exploatatoare.

In vechiul regat am văzut că lucrătorul poate cu excepția celui din Capitală și-a celui din câteva centre puțin numeroase — este departe de-a fi un desrădăcinat, departe de a fi un anti-naționalist cu atât mai mult cu cât majoritatea capitalurilor sunt în mâna străinilor sau a evreilor ceeace face ca lupta contra exploatatorilor să capete un caracter cu totul specific — asemănător poate cu cel al luptei muncitorilor din extremul orient — un caracter naționalist.

Pe de altă parte desvoltarea relativ recentă a industrii precum și faptul că mulți dintre muncitori lucrează cu intermitență păstrându-și pământurile și caracterul țaranesc face ca totala diferențiere de clase să nu poate fi complet realizată până astăzi.

In noulle teritorii datele problemei sunt însă cu totul altele.

In Banat, Ardeal, Bucovina, Maramureș, exista o veche și puternică industrie. Dacă astăzi Reșița și-a restrâns cu mult producția și intrebuințează un număr mult mai mic de lucrători nu trebue uitat însă că sub stăpânirea habsburgică Reșița era una din cele mai însemnate centre industriale și că în jurul ei s'a creat o întreagă lume muncitorească. De asemenea cu uzinele dela Copșa, minele dela Petroșani, fabricile din jurul Cernăuțului, Aradului, Brașovului, etc. Minoritari sau naționali acești muncitori aveau condiții de viață mult mai bune decât muncitorii din vechiul regat. Apoi o cultură mult mai desvoltată, o conștiință de clasă mult mai profundă.

Să nu se uite iarăș că această clasă muncitoare imediat sub Bela Kuhn a deținut puterea în Stat. Pentru un timp foarte scurt, dar a avut-o. In concepția lucrătorului minoritar această stăpânire a statului este posibilă. E un fapt cu mari repercursiuni în psihologia muncitorului și ca atare nu trebuește în nici un fel uitat.

Astăzi criza dar mai ales opera nefastă a politicianismului a adus decăderea și pe alocuri moartea industriei noastre. Șpertul oferit de marile întreprinderi străine puternicilor zilei au convins pe aceștia ca să efectueze mai toate comenzile statului peste graniță. Fapt ce-a adus marilor industrii — create tocmai pentru necesitatea statului — o imensă pagubă forțându-le să înceteze lucrul în cele mai multe santiere și să concedieze astfel un mare număr de lucrători. Cât privește pentru comenzile efectuate de Stat, atâtea câte mai erau, acestea se achitau cu mari întârzieri sau deloc ceeace a adus de-adreptul falimentul celor mai multe întreprinderi cari angajaseră capitaluri pentru săvârșirea acestor comenzi.

Industriile în aceste condiții pentru a se putea menține au fost nevoite negăsind sprijin din partea Statului să apeleze la finanța străină. De origină minoritară și conduse mai ales de minoritari acum primesc o nouă infuzie de capital străin.

Capitalul acesta va duce de acum înainte o politică a sa, conformă intereselor sale. In primul rând o totală indiferență față de nevoile muncitorilor, iar în al doilea rând o evidentă părtinire în felul cum sunt tratați și salariați naționalii și cum sunt tratați și salarizați minoritarii.

In afară de aceasta — și atingem aici punctul nevralgic al chestiunii ce ne preocupă — acești deținători de capitaluri, străinii favorizează politica și propaganda iredentistă. De acelaș sânge cu statele interesate în această propagandă, nemulțumiți apoi de venalitatea administrației și politicianismul românesc, stăpânii industriilor din teritoriile noui alipite au tot interesul să ajute o politică care ar avea de scop distrugerea statului național românesc, a statului în care astăzi este stăpân — cel puțin cu numele — un popor care până eri fusese stăpânit chiar de ei.

Prin publicațiile ce se strecoară atât de ușor peste graniță, prin numeroasele foi locale tipărite în limbile minoritare, prin orice mijloc se duce o imensă propagandă având la dispoziție de altfel cele mai copioase fonduri. O propagandă contra Statului românesc și atât de puternică și atât de eficace încât astăzi sunt în teritoriile alipite români cari regretă stăpânirea străină și viața lor de odinioară.

S'ar părea la o primă privire că propaganda iredentistă și cea comunistă nu numai că nu au și nu pot avea nimic comun dar că se exclud una pe alta și una dăunează celeilalte.

Iredența ar lupta pentru menținerea și întărirea elementului național al acelei țări în favoarea căreia se face propaganda pe când comunismul ar lupta tocmai pentru distrugerea sentimentului național indiferent dacă acest naționalism ar fi unguresc, rusesc, bulgăresc sau chiar german.

Planurile de activitate par opuse pentrucă scopurile teoretice sunt intr'adevăr opuse. Dar practica lucrurilor se arată a fi alta.

Spuneam că starea lucrătorilor legată — atunci când era vorba de împărțit paguba — de starea întregei industrii, este din ce în ce mai precară. Salariile scad, condițiile de muncă devin din ce în ce mai grele, concedierile se înmulțesc. Lucrătorul minoritar acuză bineînțeles pe patronul capitalist dar sub influența propagandei iredentiste — cât și a celei comuniste nemulțumirea și acuzațiile sale trec și asupra actualei ordin de Stat asupra Statului românesc, cu atât mai ușor cu cât el simbolizează stăpânirea străină.

Lucrătorul național am arătat că este și mai năpăstuit de capitalul străin. La salarizări, concedieri întotdeauna minoritarul este protejat. Este lesne de înțeles cum în mintea muncitorului român se naște ura contra capitalistuli străin care-l năpăstuește în propria lui țară și totdeodată contra statului care tolerează o asemenea stare de lucruri. Sub dominația străină avea speranța într'un stat românesc viitor, într'o administrație românească care-l va îndreptăți. Astăzi acest stat s'a înfăptuit dar soarta sa e și mai grea ca odinioară. Astăzi nu mai are în ce să creadă, iar foamea îl împinge la revoltă. Revoluția care-i va da puterea în mâinile sale este mirajul pe care propagandistul comunist îl trece pe dinaintea ochilor săi înfrigurați. Și acest miraj impresionează, captează.

Iată cum ambele propagande — deși atât de deosebite ca scop final — se unesc în tactica lor de luptă: distrugerea Statului românesc actual.

Șansele comunismului în diferite regiuni, situația specială a lucrătorilor din aceste regiuni, precum și măsurile de luat contra efectelor tot mai vizibile și mai amenințătoare ale acestei propagande le vom examina în numerele viitoare.

I. V. V.

Cadrilaterul sub stăpânirea românească

de Stelian Chelefa

Printre primele măsuri ce trebuiau luate, îndată după unire, în vederea consolidării patrimoniului nostru național, reintegrat, astfel, în granițele sale firești, era și aceea a înzestrării aparatului administrativ din provinciile alipite cu elemente entuziaste și conștiente de rolul de primul rang ce-l aveau de îndeplinit.

Prestigiul statului român reclama imperios ca funcționarii, reprezentând, față de minoritari, primul simbol al nouei stăpâniri, să fie selecționați cu scrupulozitate, pentruca asupra capacității lor profesionale și, mai ales, asupra integrității lor morale să nu planeze nici o bănuială.

Că lucrurile s'au petrecut exact deandoaselea și aici — cași în toate marile probleme de stat — e de prisos s'o spunem, astăzi.

Eternele interese politicianiste s'au arătat a fi, din primul moment, în flagrant conflict cu interesele naționale. Cum, însă, acele interese politicianiste trebuiau promovate cu orice preț, s'a ajuns să se trimită în ținuturile alipite toată clientela, toată pleava cluburilor politice, — tot ce-am avut dincoace de Carpați mai netrebnic și mai venal.

Pe de altă parte, aceleași partide — preocupate exclusiv de grija voturilor, care să le asigure, cu orice mijloace, existența lor parazitară — au pactizat în toate chipurile și s'au dedat la cele mai desgustătoare compromisuri cu minoritățile — și aceasta în totdeauna în dauna intereselor vitale ale statului român.

Conduse de un democratism neînțelegător care masca, în ultima instanță, tot interesele lor electorale, au lăsat să se strecoare în funcțiile de încredere ale statului, din noulle provincii, fără nici un control, cohorte de indivizi, cari s'au dovedit nu numai că n'au nimic comun cu aspirațiile de totdeauna ale poporului român, dar că reprezintă, dimpotrivă, factori de dezoluție și de subminare a temeliei statului.

— Este apogeul inconștienții politicianiste, această rușinoasă, această degradantă abdicare dela prerogativele noastre esențiale de stat dominant!

Cei ce și-au închipuit că, în țara noastră, străinii au acaparat numai comerțul și industria — s'au înșelat. Pentru a se convinge că minoritarii au cucerit și ultimul meterez, că ne-au scos din ultima noastră baricadă aparatul administrativ — n'au decât să privească la ceeace se petrece în Cadrilater.

Vor afla atunci că asupra acestei provincii — care, dată fiind înstrăinarea ei aproape totală, trebuia să se bucure de un regim cu totul special — statul român n'are decât un simulacru de dominațiune.

In realitate, ea e dată spre exploatare perpetuă diferiților Anghelofi, Perikofi și Tonkofi (impresori de voturi pentru partidele „democratice"), cari o conduc potrivit instrucțiunilor primite dela societățile iridentiste de peste graniță. Cum aceste instituții cer — ca, în primul rând, serviciile publice să fie încredințate în mâinile bulgarilor — cererea lor le-a fost integral satisfăcută.

Ceeace te isbește, din primul moment, când pătrunzi în localurile acestor servicii publice, este înstrăinarea lor aproape totală. Ești dominat de impresia că ai trecut granițele țării și că te găsești în cine știe ce târg bulgăresc dela poalele Balcanilor.

Aerul obraznic și sfidător al mutrelor mongolice ce-ți apar în față și necunoașterea limbii românești din partea acestor funcționari „români", plătiți din bugetul statului român, vin să-ți întărească impresia dela început și să te edifice pe deplin asupra haosului în care vieţuim.

Dar bulgărimea a reușit — la adăpostul și cu complicitatea scelerată a politicianilor actualului regim — să-și impună vederile până și autorităților militare.

In conflictele dela țară dintre bulgari și români, jandarmii au ordine precise să dea dreptate în totdeauna celor dintâi, să favorizeze pe cei dintâi. Bulgarul iredentist, sau comunist camuflat din Cadrilater, constitue, pentru român, un fel de totem: prin urmare, nu te poți atinge de el, chiar când te provoacă (și te provoacă în totdeauna, cu agresivitatea lui ancestrală) e tabu.

Cazul bravului maior Marinescu, șeful legiunii de jandarmi din Durostor, care a fost zvârlit la celălalt capăt al țării, pentrucă nu înțelegea să se supună ingerințelor politicianiste, care îi impuneau să tolereze pe bulgari, — e concludent.

Astfel stând lucrurile, nu trebue să ne revolte îndrăzneala nemaipomenită a bandelor de comitagii bulgari care — patronate de guvernul dela Sofia — ne calcă pământul sacru al Patriei și ne măcelăresc sistematic la noi acasă, — nici să nu se pară curios faptul că, — după 20 de ani de dominație românească — această provincie continuă să-și păstreze intact caracterul ei ei turco-tătaro-bulgar.

Ni se va zice, poate, că s'a făcut colonizarea.

Condițiile și mijloacele în care s'a făcut, însă, această colonizare sunt atât de meschine, încât nici nu-ți vine să vorbești de ea. Pe când Grecia și Bulgaria au contractat, pentru același scop, împrumuturi care se ridică, pentru Bulgaria, la suma de 2.500.000 lire sterline (pe atunci: 3 miliarde lei), iar pentru Grecia la suma de 4.000.000 lire sterline (cca. 5 miliarde lei) — noi n'am putut destina operei de colonizare a Dobrogei noui decât suma de 58 (cincizeci și opt) de milioane lei, după cum recunoaște însuși d. I. Mihalache în expunerea de motive asupra ultimei legi a Dobrogei-Noui, al cărei autor este.

Starea de lucruri, existentă actualmente în Cadrilater, te edifică pe deplin asupra modului cum a fost guvernată România, dela război încoace, de partidele zise democratice.

In fața falimentului, pe care l-am înregistrat pe toată linia, suntem îndreptățiți să ne întrebăm dacă poporul român — care nu și-a dat, până astăzi, măsura capacității sale — va putea să se lase condus mai departe de aceiași oameni, cari l-au condus până acum, — fără a-și primejdui existența sa, în cadrul politic și geografic în care însușirile sale și sacrificiile imense, pe care le-a făcut, îi dau dreptul să trăiască.

STELIAN CHELEFA

AFACEREA BLANK

Partidele, oamenii politici şi democraţia românească marionetele d-lui Aristide Blank

Iată-ne ajunşi la sfârşitul reportagiilor noastre dedicate scandaloasei afaceri Blank.

Am cercetat până acum trecutul băncei conduse de feciorul de bani gata numit Aristide Blank, am socotit apoi banii pe care statul român a găsit cu cale să-i sacrifice pentru ajutorarea acestei bănci, ne-am ocupat de felul în care au fost cheltuite şi manipulate imensele sume puse la dispoziţia d-lor Blank, Tabacovici şi Szoepkes de către umanitarul stat român.

Ne rămâne acum să explicăm de unde vine filantropia tezaurului românesc, care au fost resorturile ascunse ale întregei afaceri Blank.

Pentru că un ministru de finanţe poate fi nebun sau criminal, dar atunci e repede domolit de către ceilalţi oameni politici ai unei ţări, de către partidele de opoziţie, de către presă.

Pe d. Argetoianu nu l-a domolit însă nimeni. Lumea politică românească a tăcut cu o surprinzătoare unanimitate, partidele şi presa de asemenea.

Opozanţii, vajnicii opozanţi români care urlă la orice prilej şi-şi manifestă cu energie patrioticele convingeri n'au urlat şi nu şi-au manifestat patriotismul.

Când d. C. Argetoianu, stânjenit în opera de ajutorare cu orice preţ — chiar cu preţul ruinei totale a finanţelor noastre — de către guvernatorul Băncei Naţionale, l-a înlăturat dintr'o trăsătură de condei, nimeni n'a spus nimic.

Toţi „debatterii" de anvergură a parlamentarismului român dispăruseră. Nici impetuozitatea d-lui dr. Lupu, nici subtilităţile d-lui Duca, nici furia nestăpânită a d-lui Virgil Madgearu, nici patosul d-lui Octavian Goga nu s'au perindat la tribuna parlamentului.

Dar să zicem că până acum lucrul e explicabil! De ce să fie apărat d. Manoilescu? Un rival mai puţin!

Dar când s'a arătat dela tribuna Camerei dansul miliardelor, când d. Florin Zaharia a dovedit cu cifre sacul fără fund care a fost pentru tezaurul român Banca Blank cum de nu i-a sărit muştarul d-rului Lupu, cum de nu s'a burzuluit sensibilitatea naţională a poetului pătimirii noastre, cum de n'a utilizat magnifica ocazie „abilul" domn I. G. Duca, cum de nu şi-a luat revanşa omul pupăturii, d. Virgil Madgearu, implacabilul denunţător al potlogăriilor liberale, distrugătorul lui Tancred?

Şi ardelenii! Vaida Voevod, Mihai Popovici, Voicu Niţescu, etc., etc., unde erau?

Să încercăm a lămuri misterul!

POTENTAŢII BANULUI ŞI MARIONETELE POLITICE

Democraţia este regimul cel mai adequat intereselor capitalismului.

Nicăeri, mai mult ca în democraţie, domnia banului nu e mai evidentă, mai brutală, mai insuportabilă.

Mecanismul democraţiei parlamentare cere bani pentru propagandă, pentru presă, pentru afişe şi afişaj, pentru întruniri publice, pentru agenţi electorali, etc., etc.

De aceia nici un partid democratic nu se poate dispensa de sprijinul activ al potentaţilor banului. Asta e vina sistemului!

Dar când sistemul funcţionează într'o ţară ca a noastră, în curs de schimbare a clasei sale politice, unde lichelismul e dominant, sistemul se complică cu decăderea morală a întregei lumi politice.

Nu-i de mirare că în asemenea condiţiuni Aristide Blank să fi avut la picioare pe toţi cavalerii „sans peur et sans reproche" ai politicei româneşti.

Fiecare s'a înfruptat din banii lui Aristide şi fiecare şi-a plătit datoria din banii statului.

Şi înfruptarea s'a făcut în fel şi chip.

Unii au fost membrii în consiliul de administraţie, în consiliul de direcţie, în diversele consilii de administraţie şi de direcţie a întreprinderilor afiliate Băncii Blank. Deci jetoane, tantieme, indemnizaţii, etc.

Alţii au primit acţiuni ale Băncii sau ale întreprinderilor afiliate.

Alţii au împrumutat bani dela Bancă. Alţii au furat Banca s'au diverse întreprinderi afiliate ei, iar şmecherul Aristide i-a pus să semneze că au furat, a închis preţioasa semnătură în casa de bani şi astăzi sunt oamenii lui.

In sfârşit alţii au fost şi membrii, şi debitori, şi acţionari, şi hoţi şi tot!

LEGENDA BANCII BLANK

Imediat după războiu a început să pătrundă în opinia publică o serie de svonuri curioase. Intreaga lume politică românească, exceptând clanul vintilist, începea să fie bănuită că e în solda Băncii Blank.

Banca Blank devenise o comoară inepuizabilă din care toată lumea se adăpa.

Şi-mi vin în minte o serie de amintiri în legătură cu legenda Băncii Blank. Imi amintesc de conferinţa din Mai 1923, dacă nu mă înşel când Aristide Blank venise înconjurat — la fundaţia Carol — de tot ceeace politica românească avea mai de frunte.

Erau de faţă şi d. Argetoianu şi d. dr. Lupu, şi d. Răduceanu şi d. Taşcă, şi d. N. Titulescu.

Când studenţii au deslănţuit scandalul, d. Răduceanu şi dr. Lupu au constituit un corp de gardă personală a lui Aristide Blank.

Imi mai amintesc de scandalul dezlănţuit în parlament de „apostolul neamului", când Aristide a lăsat să apară în presă sumele pe care le pusese la dispoziţia d-lui N. Iorga pentru călătorii de studii, tipăriri de cărţi, studiile fiului apostolului — d. Mircea Iorga, îmi pare — etc. etc.

D. C. Argetoianu, care pe atunci fuzionase cu apostolul, a făcut chiar „un beau geste" comentat de tot Jockey-ul. Şi-a dat demisia din consiliul de administraţie al Băncii Blank pentru că fusese ofensat „apostolul" cu care fuzionase. A scris chiar o scrisoare foarte nobilă! Bine înţeles că după ce făcuse „le beau geste" şi impresionase pe impresionabilul apostol şi-a reluat locul în consiliu.

Şi mai cunosc cruntă epigramă adresată de d. A. C. Cuza d-lui dr. Lupu,

E marmuresch la faţă
Şi la pungă blank!

In sfârşit, mai ştiu şi svonurile care au circulat prin 1926—1927 asupra unui profesor cu adevărat mare, care avea să ajungă şi foarte mare gazetar. D. Nae Ionescu trecuse pe la Cultura Naţională!

VECHILE CONSILII DE ADMINISTRAŢIE

Intre 1919 şi 1931 s'au perindat prin consiliul de administraţie al Băncii Blank toate notabilităţile politicei româneşti.

D-nii Vaida Voevod, dr. Lupu, C. Argetoianu, Gr. Iunian, Mihai Popovici, Ion Răduceanu etc. au stat la masa rotundă a Băncii Blank alături de implacabilii liberali Alexandru Constantinescu, Pherekide (morţi) şi de sfiosul I. G. Duca (în viaţă).

Şi pentru că sunt pe panta amintirilor, mă gândesc la un articol — pare-mi-se din „Argus" — în care cu ocazia celei de a 75-a aniversare a Băncii, se releva rolul de conciliator jucat de Mauriciu Blank.

Se descria şedinţa festivă a consiliului de administraţie. D-nul C. Argetoianu, tot el, întârziase şi intrând în sala de consiliu nu era liber decât locul de lângă „conu Alecu". Dar omul cu pumn şi cu trabuc era în luptă violentă cu liberalii şi se sfia să se aşeze alături de „spiritus rector" al taberei brătieniste.

Atunci bătrânul Mauriciu a făcut un gest şi omul cu pumn şi cu trabuc s'a aşezat lângă conu Alecu.

Pe această temă lung prilej de afuziuni în gazetă, iar Mauriciu Blank era proclamat un fel de unificator al faunei politice din România.

Banca Blank împăcase toate lighioanele flămânde ale politicei româneşti, împărţindu-le prada magnifică a jetoanelor, a tantiemelor şi a împrumuturilor plătite din banii statului.

ULTIMUL CONSILIU ŞI DIVERSELE COMITETE

Structura ultimului consiliu de administraţie, cel din 1930, reprezintă exact evantaliul partidelor româneşti.

Toate partidele au ţinut cu tot dinadinsul să fie prezente în consiliul d-lui Aristide. In plus diverşi mari demnitari „onorau" cu prezenţele d-niilor lor selecta reuniune.

Iată lista consiliului:

Preşedinte: Victor Romniceanu.

Vice-preşedinte, C. Argetoianu.

Membrii, Aristide Blank, I. Boambă, Richard Szoepkes, Tabacovici, Andre Bénac, Homberg, gen. Coandă, Grigore Filipescu, Grigore Iunian, Emil Pantazi, Rozenthal, baronul Stârcea, Achile Lévy Strauss, Anibal Teodorescu, Vaida Voevod.

Să-i luăm pe rând: d. **Victor Romniceanu**, fost preşedinte al Inaltei Curţi de Casaţie; d. **C. Argetoianu**, fost în toate partidele şi la toate ministerele (interne, externe, finanţe, domenii, etc.); **I. Boambă** (socrul d-lui Argetoianu); **André Bénac**, administrator al Băncii „de Paris et des Pays Bas"; generalul **Coandă**, fost preşedinte de consiliu, fost preşedinte al Senatului; **Griguţă Filipescu**, fost ţepist, azi conservator; **Grigore Iunian**, fost liberal, fost ţărănist, fost naţional-ţărănistă; **Emil Pantazi**, mare avocat; **Rozenthal**, mare avocat, jurisconsultul ministerelor armatei şi externelor; baronul **Stârcea**, ocupând o înaltă funcţiune la palat; **Anibal Teodorescu**, avocat, fost primar şi viitor ministru averescan; **Al. Vaida-Voevod**, de trei ori preşedinte de consiliu, de nu ştiu câte ori ministru, naţional-ţărănist.

Dar liberalii?

Liberalii îşi rezervaseră locurile de cenzori. Iată-i: general **Cantacuzino**, ţepist conservator; **Gh. Capri**: **Grigore Duca**, fratele d-lui I. G. Duca (şeful partidului liberal ducea grija ca familia să fie reprezentată în venerabila Bancă Blank); **Pilat** şi **Staicovici** (ambii liberali).

Partidele aveau deci motive binecuvântate ca să acopere, prin tăcere, porcăriile d-lui C. Argetoianu.

DEBITORII BANCII BLANK

Să trecem acum la altă categorie de profitori politici, la debitorii onorabilei instituţii evreo-române.

Iată-i şi pe aceştia:

Rudolf Brandsch, fost subsecretar de stat, 111.000 lei.

Virgil Madgearu, 401.000 lei.

Grigore Iunian, 407.000 lei.

Gr. Filipescu, 1.265.000 lei.

Mihai Popovici, 1.519.000 lei.

Ion Pangal, 5.800.000 lei.

Carol Davila (fost ministru la Varşovia, acum la Washington. Citta pentru intimi), 4.6770.000 lei.

Eugen Goga (fratele d-lui Octavian Goga), 6.200.000 lei.

Ion Răduceanu, 5.450.900.

Banca Ţărănească din Tecuci, preşedinte tot Ion Răduceanu, 10.000.000.

N. Titulescu, 19.000.000 lei.

C. Argetoianu 19.000.000 lei.

Aşa dar, peste şaptezeci de milioane de lei au fost distribuiţi diverşilor oameni politici de vază, care apoi au ajutat, au tăcut, au cere Blank.

CONCLUZII

Iată explicaţia filantropiei statului român în epoca în care lumea moare de foame.

In epoca în care funcţionarii sunt asvârliţi pe drumuri, şcoala e crunt lovită, trupa rămâne flămândă, mii de şomeri mor de foame, iar cerşetorii degeră pe străzi, tezaurul României Mari acordă 4.500.000.000 (patru miliarde cinci sute de milioane) d-lui Aristide Blank.

Toate partidele tac, toţi oamenii politici ajută şi acoperă pe criminalul Constantin Argetoianu.

Guvernatorul Băncii Naţionale, d. Mihail Manoilescu, e svârlit ca un vistavoi când încearcă să reziste.

De ce?

Pentru că nu există om politic şi partid politic român care să nu se fi înfruptat din banii lui Aristide Blank.

Debitorii, membrii, în consiliul de administraţie, cenzori, toţi au supt în realitate din bugetul anemic al statului român.

Critică mai precisă şi mai sdrobitoare nu se poate aduce democraţiei în genere şi democraţiei româneşti în special.

Democraţia parlamentară este o gogoriţă pentru naivi. Realitatea e plutocraţia! Dominaţia potentaţilor banului pentru care un întreg popor munceşte, suferă şi moare de foame.

Miliardele date Băncii Blank au fost rupte de la gura calicilor de români. Concluzia?

Să desfiinţăm democraţia de faţadă, sub care se ascunde domnia banului. Şi s'o desfiinţăm repede! Acum cât suntem tineri, cât n'avem relaţii şi interese de apărat!

Pentru că în atmosfera de lichelism, de jaf, de fraudă în care trăim, orice metal rugineşte cu timpul. Forţa noastră stă în tinereţea noastră. De aceea în surâsurile sceptice ale lichelelor, profitorilor şi hoţilor, vom continua — astăzi aci, mâine în stradă — să urmăm ritmul care acum zece ani a pornit dela Roma şi care va deveni stăpân şi la noi, ritmul reînvierii naţionale, datorită tinereţii triumfătoare.

Mihail Polihroniade

Naţionalismul cerşetor

Prin trenuri, prin localuri, noaptea şi ziua, seara şi dimineaţa întâlneşti tipuri de studenţi dubioşi, cu priviri fioroase care-ţi bagă ameninţători sub nas foi imunde, cu articole bombastice şi sforăitoare, cu un limbagiu periferic şi trivial.

„Organul mişcării naţionale creştine" e subtitlul explicativ pe care pugiliştii naţionalismului îl servesc insistent.

Preţul benevol! Dar privirile fioroase spun ameninţător: „dublu obligator"!

Desfacerea pe stradă a naţionalismului, revoltă. E o scoborîre a ideii, o terfelire a credinţei. Fapta românilor cari cerşesc în ţara românească pentru susţinerea ideii naţionaliste, firfirica pomenii întristează — dar şi desgustă.

Un crez mare se poartă cu greu. Dar cu mândrie. Cei cari întind mâna milogi la străinii de pe Calea Victoriei sau din localurile de noapte — compromit ideea, o înjosesc. Chiar atunci când sunt îmbrăcaţi în cămăşi albastre, chiar când poartă cruci pe braţe şi în motul bonetei şi chiar când strigă: „Apărarea Naţională!"

Anti-spinozism

de Nicolae Roșu

Faptul petrecut cândva, într'o zi fără însemnătate din istoria omenirii, este verosimil și semnificativ. Se spune că, un grup de tineri evrei, apropiindu-se cu sfială și vădită venerație, de rabinul înveșmântat în mantie cernită și gheboșit de îndelungată priveghere asupra cărților sfinte, l-au întrebat: „Este voe, după Tora și cărțile sfinte ca tinerii evrei să învețe să cunoască pe filosofii greci?"

La care, bătrânul rabin a răspuns: „Dumnezeu vrea, ca să vă ocupați de legile sale zi și noapte. Aflați deci, dacă vreți să vă consacrați lecturei lui Aristotel și Platon, un moment în care nu este nici zi și nici noapte". Și de oarece, răspunsul era prea înțelept și prea cu multă hotărîre răspicat, tinerii iubitori de a cunoaște gândirea lui Aristotel au plecat, ducând cu dânșii convingerea că momentul acela, neputând fi găsit, studiul filosofiei știrbește o parte din timpul destinat cunoașterii lui Dumnezeu și cărților sfinte.

Cu foarte multă ușurință, ni-l putem închipui pe Baruch Spinoza, în rosturile meschine de fervent dogmatic al sinagogii din Amsterdam. Ce importanță va fi avut această apropiere de sectarismul judaic, rabinic și liturgic, se va vedea din evoluția ulterioară a spiritului lui Spinoza.

Și totuși, Spinoza a fost un răzvrătit în sensul depășirii principiilor învățate, nu a negării lor. Când dascălul său, Saul Rabi Morteira, celebru talmudist din Amsterdam, s'a dus să iscodească pe tânărul insurect, care nu păcătuise de cât prin faptul că se îndepărtase de sinagogă, Baruch Spinoza începuse să pătrundă filosofia carteziană. Se spune chiar, că în acest timp Spinoza întreținea relațiuni cu sectanții creștini din Regensburg, și că tot odată ajunsese la cunoașterea scolasticei. Totuși, nici prin aceasta, vina lui nu era prea mare. Ea începe din momentul în care Biblia și Talmudul, dovedindu-se insuficient întemeiate pentru a demonstra existența lui Dumnezeu, a fost nevoe de un sistem filosofic întemeiat pe baze raționale. Gândirea lui, depășește judaismul biblic și află puncte de sprijin în cunoașterea lui Dumnezeu prin iubire infinită, pentru fericirea vieții. Ideea aceasta, o aflase Spinoza și în Biblie, dar ambianța mistico-dogmatică îl împiedicase să rămâe numai la dânsa. Raționalismul cartezian, după care Dumnezeu este o secreție a gândirii noastre, era prea seducător pentru ca Spinoza să rămâe în nesiguranța alegerii. Ideile fundamentale ale spinozismului sunt împrumutate dela Descartes; dualismul atributiv al substanței, corpul și sufletul, întinderea și gândirea; finalismul optimist al vieții. Demonstrarea rațională a existenței, geometrică la Spinoza, pentru aflarea lui Dumnezeu, restabilesc filiațiunea care de data aceasta înseamnă integrare și dependență.

Pe de altă parte, reluarea elementelor individualiste din filosofia carteziană, fecundează fenomenul originar mistico-rațional din gândirea lui Spinoza.

„Etica", opera lui fundamentală, este o aprofundare a vieții și a ideei de Dumnezeu, cu scopul bine precizat de a face cunoscută oamenilor, puterea fericirii prin iubirea intelectuală a lui Dumnezeu, — amor dei intelectualis.

Fericirea despre care vorbește Spinoza, este o fericire realizabilă în lumea terestră, concretă, de aceasta și sfaturile practice abundă în „Etica". Optimismul materialist, ca materie primă a finalismului vieții, nu-l aflăm de cât în Kabala, acest amalgam de idei orientale, pusă la punct cu 200 de ani a. K. — Philon din Alexandria, îi este un strălucit reprezentant. Această doctrină, a fost răspândită intermitent și în totdeauna clandestin, până în sec. al. XV-lea când Pico dela Mirandola va căuta să-i acrediteze valoarea etica, iar Abraham Cohen Irira va da la iveală tălmăcirile sale asupra Kabalei. Unii dintre cercetătorii critici ai filosofiei spinoziste, sau străduit să afle în gândirea acestui „nenorocit" din Amsterdam după cum îl botezase Malebranche, o prelucrare a principiilor kabalistice. Afirmarea aceasta era întemeiată. Irira, acest interpret al Kabalei moare la 1631, iar lucarea lui, intitulată „Bahir" apare la 1651. Toate operile lui Spinoza apar mult mai târziu. Recrudescența Kabalei în vremea lui Spinoza au îngăduit să se facă o apropiere între principiile desvoltate mai târziu în „Etica" și ideile rezumate în tălmăcirea lui A. C. Irira. Apropierea este evidentă, și dacă unii dintre comentatorii sau interpreții lui Spinoza se îndoesc de influența filosofilor evrei, toți cad de acord, atunci când trebue să recunoască structura materiei prime pe care s'a edificat gândirea sa. Harald Haffding, restabilește astfel filiațiunea gândirii spinoziste: „Conceptul lui despre substanț izvorăște din cartezianism și din scolastică, ideea lui despre natură dela Bruno și dela Renaștere, și ideea despre Dumnezeu la ideile religioase, care, primele au pus în mișcare gândirea lui".

René Worms merge mai departe, și simplificând afirmă: „Influența judaismului, i-a dat sistemului spinozist materia,

influența lui Descartes, forma". Prin kabală și judaism, panteismul și emanationismul spinozist se leagă de filosofia orientală. Un comentator savant al Kabalei, Salomon Maimon, a găsit chiar apropieri incontestabile între viziunea panteismului spinozist și filosofia religioasă a evreilor. Dumnezeu, inteligența și obiectele „sunt unul și acelaș lucru". Dumnezeu este unul, Creatorul lumii și prin ea, se realizează pe el însuși. Meditațiile lui Spinoza din „Etica", privesc binele omului pe pământ, și încrederea optimistă în datinele acestuia, purtate de dragostea intelectuală pentru Dumnezeu. „Omul liber — zice Spinoza — nu se gândește la nimic mai puțin de cât la moarte, și înțelepciunea lui nu este o gândire asupra morții ci asupra vieții". Privită sub acest aspect, al binelui util, „Etica" este după cum s'a spus, o dizertație „despre Dumnezeu, despre om și fericirea acestuia" scopul ei fiind mântuirea lumii prin pogorîrea în eternitate a omului. Privind către binele individual al omului, și către viața trăită în realitatea practică, „Etica" devine o teologie laică orientata spre individualismul democratic, care, supraestimează gândirea ca putere de liberare în virtutea necesității imanente.

Urmărind mai departe consecințele practice ale „Eticei" în aplicarea lor în viața socială, aflăm substratul democratic din lucrarea „Tractatus theologicopoliticus" (1663) și „Tractatus politicus" apărut în opera postumă 1677. Să ne reîntoarcem deocamdată la aplicarea socială a principiilor „Eticei". Omul, ca unitate aritmetică, este stăpân pe rațiunea, pe voința și pe tendințele individuale. „Voluntas et intellectus unum et idem sunt". Aceasta înseamnă că, numai el își este sieși arbitru, și că, încoronarea etică a acțiunilor individuale fiind aflată în libertatea desăvârșită, nici o altă lege nu poate exercita o putere de constrângere. Natura, care reglementează ordinea lucrurilor, și rațiunea, care conduce oamenii după natura lor proprie, nu sunt două realități distincte. Ele fuzionează într'o sinteză care raționalizează raporturile dintre lucruri, subordonându-le stărilor individuale. Chiar fenomene naturale, care se petrec în afară de noi, deși sunt determinate de legi naturale, ele nu pot fi concepte altfel de cât prin intermediul rațiunii subiective. Rațiunea creiază conceptele, și după datele inteligenței, lucrurile apar pe ecranul cunoașterii variabile dela individ la individ. Nici o altă interpretare nu poate fi dată cunoașterii acestor fenomene, de cât aceia care se desprinde din exercițiul esențial al atributului rațiunei, care este libertatea. Vorbind despre politica lui Spinoza, Paul Janet spune următoarele: „Puterea prin care sunt și continuă a fi nu este alt lucru de cât puterea însuși a lui Dumnezeu. Dumnezeu, posedă un drept suveran asupra tuturor lucrurilor; și acest drept, este puterea lui însăși, considerată ca absolut liberă de orice obstacol. Urmează de aici, că fiecare lucru natural, are tot atâta drept câtă putere; căci puterea ei nu este decât o porțiune din puterea lui Dumnezeu, în proporție cu însăși puterea pe care o posedă. Prin dreptul natural, trebue să înțelegem legile naturii fiecărui individ, după care este determinat a exista și a acționa într'un mod particular".

In nenumărate locuri Spinoza proclamă necesitatea regimului democratic, a libertății absolute și a individualismului social. Iar Harald Hoffding, recunoaște în Spinoza, unul dintre primii filosofi ai timpurilor moderne. După toate acestea, este lesne de remarcat, că filosofia lui Spinoza reduce înțelepciunea omului la o meditație mistico-raționalistă asupra vieții (meditatio vitae). „Etica", tinde să încetățenească ideea că omul trebue să trăiască în Dragostea lui Dumnezeu, pentru binele său personal. Ideea centrală a filosofiei spinoziste fiind meditațiile în vederea unei activități practice, ne îndeamnă privirile către gândirea talmudiștilor medievali, care, justificau cu aceiași idee scopul omul pe pământ. Faimoasa ebrietate întru Dumnezeire, a lui Spinoza, nu-și află altă legitimare de cât în conservarea personală. Iubirea lui Dumnezeu pentru sine, și în vederea unui scop practic, această idee este echivalentă unui contract natural: om și Dumnezeu recunosc aceiași cauzalitate substanțială și aceiași convențiune contractuală.

Dreptul natural, despre care vorbește Spinoza în „Tractatus Politicus" nu reglementează viața oamenilor în societate după principiile moralei divine. Pasiunile și instinctele se pot desvolta în voe, pentru că rațiunea individuală singură le regisorează finalitatea, care, după însăși justificarea existenței sale, se reduce la conservarea individului. Ideea statului, este izvorîtă din principiile fundamentale ale metafizicei spinoziste.

In „Etica", rațiunea oamenilor este o porțiune din rațiunea universală a Dumnezeirei, și în manifestările ei, ea are de scop să fixeze un punct de contact între ea și Dumnezeu, prin iubirea intelectuală.

Dacă Dumnezeu și natura pătrund în oameni pe căile rațiunii, panteismul lui Spinoza nu poate fi altceva expresia unei tendințe de absolutism universal a subiectivismului rațional. „Etica" precede și jalonează tot odată principiile directoare din „Tractatus politicus". Rațiunea individuală având-și justificarea absolută în libertate, nu cunoaște limite în procesul de cunoaștere a lumii și a vieții.

Ii este orice îngăduit, pentru că pornește dela Dumnezeu și tot la el se reîntoarce. Voințele individuale ale oamenilor în societate, fiind expresia aceleiași rațiuni, actualizează momente de maximă și universală valoare în mișcarea concretă a lucrurilor. Parafrazând unele pasagii din „Tractatus politicus" Paul Janet afirmă că „oamenii având aceleași drepturi și ascultând de aceeași pasiuni, sunt prin firea lucrurilor dușmani; și în consecință, starea naturală este aceiași cu starea de război".

Raționalismul spinozist purcede din mistica ebraică și se altoește pe filosofia carteziană. La rândul său, Spinoza va influența filosofia dreptului natural și implicit etica democratică a timpurilor moderne.

Principiile sale, le vom regăsi pretutindeni unde aflăm o încercare de fundamentare filosofică a democrației.

Aceasta ne îngădue, după ce am stabilit filiațiunea carteziană a spinozismului, să continuăm firul, dela Spinoza la Rousseau, urmărindu-l în anastomozele sale cu teologia laică, a protestantismului și în filosofia luminelor. Pariset, într'un studiu publicat în „Revue de synthèse historique", pune în evidență apropierele dintre „Tractatus theologico-politicus" și constituția Sieyès reluată de Bonaparte. Este deci explicabil ca și în „Memorialu dela Sf. Elena" să găsim influența lui Spinoza trecută prin ciurul raționalismului democratic. Jacques de Montbrial, adâncește această cercetare și parvine să demonstreze prin confruntarea contextelor, filiațiunea spinozistă a lui Rousseau. „Tractatus theologico-politicus — zice el — este prima formulare a contractului social, și onestul Baruch primul iacobin". După

(Continuare în pag. V-a).

1) Commemorarea lui Spinoza, a prilejuit publicarea unor lucrări fructificate de laborioase cercetări, care, denotă că spiritul filosofiei spinoziste preocupă încă meditațiile intelectualilor. Ca și Descartes sau Kant, Spinoza, se bucură de un credit necondiționat. Ceeace însă pare surprinzător și totuși simptomatic pentru spiritul vremii, este abundența studiilor de analiză și a comentariilor, atunci când nu avem încă o traducere românească a operilor originale. Se pare că, spinozismul trăește în timp ce „operile" lui Spinoza au rămas brăcuite de uitare. Febra spinozistă, la care au contribuit evident și filosofii noștri, m'a determinat să scriu acest articol.

Liviu Rebreanu : Răscoala

de Arșavir Acterian

Când am luat în mână noul roman al lui Liviu Rebreanu am avut impresia că revin pe un pământ pe care îl părăsisem de-o groază de vreme. Am realizat un sentiment de revenire la o lume și un scris cari stăruiau în mine mai mult sub formă de amintire și cari reînviau, căpătând treptat relief și lumină, cu cât înaintam în lectura „Răscoalei".

Calitățile de romancier ale d-lui Rebreanu au fost îndeajuns de verificate și unanim recunoscute cu prilejul apariției romanelor sale de până azi. Cu „Ion" și cu „Pădurea Spânzuraților", mai cu seamă cu acestea, cu „Ciuleandra" (care dacă n'ar avea unele similitudini cu „Gândul" lui Leonid Andreev ar fi cu atât mai prețioasă), mai puțin cu Adam și Eva, Liviu Rebreanu trecuse cu un capitol important în Istoria literaturii noastre, de pe acum, chiar, în manuale de școală și este, pe drept cuvânt, singurul nostru romancier necontestat.

L. Rebreanu dă astăzi o nouă dovadă de robustețea talentului său și de vitalitatea sa creatoare. Lupta dârză pentru pământ, îndârjită de nemernicia sau neînțelegerea posesorilor, vigoarea și sălbăticia țăranului, tăinuite sub un strat gros de răbdare, voința inflexibilă și persistentă de a poseda odată și odată pământul pe care-l muncește, bunătatea și resemnarea fără seamăn a țăranului, care se transformă în colți mușcători, atunci când simte bătaia de joc a boerimii apăsându-l prea de tot — toate sunt evidențiate în „Răscoala" cu o rară putere de obiectivare.

Anul de răzmeriță 1907 și-a aflat un povestitor care pătrunde sfredelitor în suferințele celor obidiți; speculați și în psichologia unei boerimi și a unei societăți în vădit proces de transformare. In prima parte a romanului se află, aș spune, preludiile răscoalei. Atmosfera se crează dela primele pagini, primejdia crește, se întinde, teama de răscoală își face loc în orașe dar nimeni nu cearcă să preîntâmpine răul, mai toți bizuindu-se pe firea blândă, leneșă, fără răutate a țăranului, pe resemnarea acestuia verificată prin îndelungă experiență istorică. Cei cari văd primejdia, ei înșiși preferă s'o ignore crezând c'o anihilează sau o ocolesc, sau se mărginesc la sterpe, inconcludente declarații de recunoaștere a unor drepturi meritate ori la alarme demagogice ațâțătoare. O stare de tensiune, de alarmă pretutindeni. O încordare, o vrăjmășie din moment în moment mai pronunțate, mai afișate. Mizeria care crește și netezește într'un fel lucrurile lăsând și determinând inițiativele colectivității, individul punând doar la bătaie mica sa contribuție de energie, de ajutor. Fiecare trăește într'o suspensie de rasufiare ca 'n vremurile de molimă generală, de foc, de cutremur, de moarte, de revoluție.

Țaranul așteaptă și în așteptare orice muncă i se pare superfluă, orice preocupare obișnuit zilnică e pusă de o parte. Lumea e în așteptarea desnodământului sau minunii care nu poate întârzia.

E o minune care se realizează prin complicitatea așteptărilor. O dorință îndelung conservată care se cere satisfăcută, un vis alimentat de toți care se înfăptuește încet dar sigur tocmai când toți și-au pierdut cumpătul și nădejdea. E o stare de enervare generală, de dispută, de neînțelegere și de înțelegere care devine molipsitoare, împărțind peste tot satele. Cel mai neînsemnat fapt devine atunci pretext de răscoală și nimeni nu mai poate înfrâna pornirile și astâmpăra focul care se dezlănțue ca o demență. Din inconștiența și neînțelegerea și brutalitatea politicienilor, ca o firească reacțiune sălbăticia țăranului. „Răzmerița — cum spune sfătos Lupu Chirițoiu — a fost un vânt mare și l-a luat pe bieții oameni și l-a mânat ca oile". Revoluția e ca o năpastă și ca o destindere. O așteptăm, o suferim. Știm că nu limpezește ci turbură. Suntem constrînși de neputința noastră de remediere și echilibrare s'o tolerăm. Răscoala se produce oarecum fatal.

Demagogia și tertipurile politicianiste care duc la crimă și dezastru sunt înfierate. Jocul nenorocit al egoismelor și al amorului propriu e pus luminos în evidență.

Liviu Rebreanu aplică în „Răscoala" o technică abilă. Atmosfera e creată prin alăturări, elocvente prin ele însele, de scene petrecute în locuri diferite, cu eroi distincți aleși din diverse pături sociale. Acțiunea se desfășoară, aș spune, simfonic, ca să întrebuințez un cuvânt de care se servește Philip Quarles, unul din eroii lui Huxley din „Contrapunct", voind să califice ritmica unui roman proectat (în realitate însuși romanul lui Aldous Huxley). Întreg materialul se prezintă, intenționat, în crâmpeie de viață cari se împletesc nespus de abil ca să sugereze cititorului modul în care se pregătesc evenimentele, se coc pasiunile gata să izbucnească. Romancierul „Răscoalei" reușește astfel să conserve atenția lectorului trează printr'o variație aproape cinematografică și să redea fidel și amplu ca într'o frescă încăpătoare toată surda nemulțumire a unei pături lipsită de ce are mai scump și mai absolut pe lume — un pământ propriu pe care să se agite.

D. Liviu Rebreanu dă, poate fără să vrea, prin noul său roman, o literară dar nu mai puțin reală lovitură de berbece aiurării din ce în ce mai îngroșate a celor cari urmăresc dizolvarea dreptului de proprietate și colectivizarea bunurilor. Nu e lesne să schimbi cu una cu două pe țăranul român legat solid de pământul său — legătură cu rădăcini în veacuri și în adâncurile de egoism ale sufletului omenesc — ca să-i impui o lege pe care niște exaltați marxiști sau utopiști descreerați o morfolesc între dinți.

A. ACTERIAN

Cronica dramatică

Teatrul Regina Maria. — „Omul fără identitate“ de d. Valeriu Mardare.

Din cele câteva cronici dramatice publicate în această revistă, îmi creasem un renume din cele mai neplăcute: acel de veșnic nemulțumit, de incurabil bârfitor. Probabil fiindcă aveam posibilitatea să judec detașat neavând nici una dintre obligațiile cari obișnuit încorsetează majoritatea cronicarilor dramatici.

Iată însă că de această dată am și eu ocazia să discut un spectacol bun, o piesă bună și-o interpretare la înălțime.

Pe d. Mardare am avut plăcerea să-l cunosc la una dintre ședințele literare ale d-lui Lovinescu. D-sa a cetit atunci o piesă, al cărui nume îmi scapă dar de care îmi amintesc că nu mi-a făcut nici o impresie sau mai bine zis mi-a făcut o impresie foarte proastă.

Cu „Omul fără identitate“ d. Mardare m'a derutat complet. D-sa n'a scris numai o piesă bună, o piesă căreia obișnuit i se spune „bună“, fiindcă amuză, și aduce ceva bani la casă. D-sa a scris o piesă esențială, o piesă care caracterizează momentul actual. Sub masca satirei amuzante d. Mardare trece pe un plan mult mai ridicat, pe cel al comediei morale, al satirei sociale.

Eroul său — un om căruia i se face o farsă de niște tovarăși de chef — îi dă posibilitatea să ridiculizeze un vițiu actual, o mentalitate prezentă, o diformitate a întregului nostru aparat de Stat: formalismul. Judecata celor mai mulți din vremea noastră este diformată de rutină de ocupație. D. Mardare satirizează cu exemple vii, din viață ceeace Bergson înglobează sub eticheta de „automatism“. Ceeace este mecanic, ceeace e rutină în indivizi, sau în profesiuni este analizat viu tipificat (să mi se ierte neologismul!) definitiv de d. Mardare. D-sa urmează procedeul invers decât cel obișnuit.

Pornește dela observația generalului, satirizează ceeace e general concretizând totul într'un tip sau doi. Dând viața acestor câteva tipuri d-sa împlinește un scop social — moralizează. Morala d-sale e blândă. Atitudinea d-sale e aceea de om cumsecade, simpatic — ca și eroul său — și tocmai de aceea opera d-sale este eficace.

Acei cari își dau seama de vițiul organismului de Stat actual văd în piesa d-lui Mardare ceva mai mult. Văd pe plan artistic continuarea operei lor: a operei de dărîmare și de critică vehementă a „formulelor“ cari domină și cari sufocă viața noastră socială prezentă.

Bineînțeles că d. Mardare situează totul într'un anumit mediu social. Un mediu cam periferic, cel care servește multe ocazii satirei. Dar un mediu pe care d. Mardare l-a cunoscut profund, l-a înțeles cu adevărat, căruia îi cunoaște caracteristicul, pitorescul, limbajul. Acolo unde Caragiale a creat tipuri definitive în galeria națională, d. Mardare a reușit. Și cine cunoaște perfecția technică a teatrului lui Caragiale își dă seamă că cele scrise nu sunt numai o laudă pentru d. Mardare, o laudă banală, dar un omagiu.

D. Mardare este un technician consumat. Când a avut timp să-și însușească această technică nu-mi pot da seama. Dar o posedă la maxim.

In piesa d-lui Mardare orice replică își cunoaște locul. Nici un cuvânt nu e prea puțin, după cum nici unul nu este de prisos. Ni un moment de oboseală în sală, nici o clipă în care spectatorul să fie neinteresat acțiunei.

Calități de fond, calități de technică. Ambele absolut necesare autorului dramatic.

Dacă ar trebui să discut critic piesa d-lui Mardare aș spune că d-sa a creat mai mult categorii de tipuri decât tipuri individuale. Din spectacolul d-sale nu rămâi cu impresia parțială, dar cu o impresie generală. De aceea satira d-sale, spuneam mai sus, e mai mult o satiră socială decât o satiră individuală. Si astăzi când indivizii în fața factorilor sociali generali au din ce în ce mai puțină importanță, piesa d-sale și preocuparea d-sale este cu atât mai actuală.

Dacă ar putea succesul d-sale, ecoul pe care piesa d-sale l-a avut în public, să lămurească insfârșit direcțiile de teatru că acestea sunt spectacolele cari trebuesc, piesele cari preocupă, piesele cari pot interesa!! Dacă ar putea!! Probleme actuale, tipuri din lumea noastră românească, acestea interesează, acestea preocupă! Acestea „fac succesul“, ca să vorbesc pe limba plăcută direcțiilor.

Pentru opera de mare curaj a teatrului Bulandra, care a jucat *o piesă bună, românească*, o sinceră felicitare!

Nu s'au mai pomenit de mult prin teatrele noastre particulare asemenea acte eroice.

Regia. Admirabilă, fără îndrăzneli și sminteli. Cu o înțelegere exactă, a mediului, normal, mediocru — cotidian.

Decoruri realiste, dar juste, în notă.

Punerea în scenă deasemenea discretă. Și regie discretă înseamnă regie bună. Curios nici d. Maximilian n'a mai ocupat permanent primul plan, în momentele când personagiul d-sale îndeplinea o funcție secundară în scenă.

Distribuția. Perfect potrivită rolurilor. Actori culeși, luați numai în reprezentație, dar interpreții cei mai nimeriți pentru roluri. Până și d. Romano s'a dovedit indispensabil preotului ce interpreta. Să mai spună gurile rele că d-sa s'a născut lacheu!

D. Maximilian n'a șarjat, nu s'a strâmbat, n'a lipit partenerii de perete când vorbea. Un umor măsurat, natural. A redat admirabil toate etapele rolului, toată tragi-comedia tipului. Un rol complex. La sfârșit d. Mardare face un mic salt înpirandelism. Personagiul oarecum se literalizează. Atunci poate ar fi trebuit jucat, cu ceva mai puțin realism, mai simplu, mai static. D. Maximilian n'a perceput această „nuanță“. In colo admirabilă interpretare.

D-na Maria Sandu de un natural intr'adevăr uimitor. Am avut impresia că venea de undeva de pe stradă, din viață! Jucat cu o știință a detaliului, cu o justeță rară! O văd pentru prima oară dar cred că orice spectator ar dori ca și mine s'o vadă mereu! Cred că e cea mai reușită din întreaga interpretare.

De-asemenea interpretul agentului de poliție. Un tip pitoresc! Un polițist român de mahala — savuros! Uitătura, masca, tot! Și-un natural ce rar se pomenește în teatrul nostru! Am avut impresia unui spectacol regizat de vre-un Pitoëff român! Numai d. Eterle ne-a adus aminte că suntem la teatru! A exagerat, pentru că a vrut desigur să fie prea bine, dincolo de bine. S'a preocupat prea mult de public. Și nu trebuia. Totuș tipul d-sale e just, e cel schițat. Dar e exagerat. Gest, glas (prea tare!) și fardat peste măsură! Interpretarea d-sale era ca și grima-i exagerată!

Restul interpretării deasemenea foarte bună. Sinceră, în notă. Fiecare la largul său. Și d. Hociung a fost bine!

Piesa mai avea însă ceva. In technica sa. Un dinamism interior, de foarte bună calitate. Ceva din technica cinematografului german. Ceva de îndrăzneală, de sintetic. Poate că spectacolul a fost puțin cam prea plat, prea realist, prea 1900. Cu această singură observație care a supărat, cred, mai mult pe autor, decât pe spectator, o piesă bună, deosebită, o realizare artistică, care ne dă speranțe după o stagiune de totală desperare, care ne face să vedem în d. Mardare, în afară de un technician abil, de un cunoscător al meseriei teatrului, un autor de mari posibilități, integrat în preocuparea vremii și frământat în artă de problemele zilei.

Ceeace pentru noi este esențial fiindcă este cu adevărat eficace.

I. V. VOJEN

Cronica plastică

„Grupul nostru“ Sala Ileana

Criza, marea criză care ne bântue face azi aproape imposibilă o expoziție personală în condițiuni onorabile. Artistul cel adevărat, care nu știe să se plieze platitudinei unui public învățat cu flori și marine pictate după cărți poștale nemțești (adică artistul fără clientelă), nu poate plăti sălile luxoase și bine luminate. Aici sunt abonați cu anul întotdeauna aceiaș diletanți sinistri peste cari sărăcia în care ne zbatem pare a fi trecut fără să-i atingă, bărbați și femei ce s'au înavuțit din comerțul cartoanelor vopsite înjosind necontenit gustul publicului; pe când un Iorgulescu-Yor, un Soroceanu sau Vasile Popescu, artiști cinstiți și foarte talentați, au fost nevoiți să-și riște pictura expunând-o mizerabil în săli neprielnice. D-lor n'au avut posibilitatea să închirieze o sală bună la fundația Dalles spre ex., pentrucă d-nii dela Academie găsesc cu cale să speculeze neomenește darul pe care un mare suflet l-a făcut Bucureștiului nostru. Urât lucru! Ințelegm ca proprietarii celorlalte săli să speculeze oricât punga cui le poate plăti pretențiile. Interesul lor e să jăcmănească, dar ca d-nii dela fundația Dalles, prin definiție institutie de binefacere culturală, să ia șapte piei pe spinarea unor vrednici slujitori ai Artei, cinstiți și săraci, asta nu putem pricepe cu nici un chip. D-nii administratori motivează: „Pentru un scop de înaltă cultură, pentru mărirea fondului Academiei Române“. Bun! Dar o expoziție de pictură valoroasă nu e oare o operă culturală de înaltă ținută, nu e o contribuție inestimabilă la progresul înțelegerii frumosului într'o țară ca a noastră cu amatori de artă luminați atât de rari? Probabil că d-nii dela Academie n'au priceput și nu vor pricepe niciodată acest adevăr, dovada unei lacune iremediabile în cultura lor de cărți și tratate moarte.

Rostul grupărilor de artă e astfel ușor de înțeles. Deaceea numărul lor e mai mare în anul acesta trist.

Gruparea de artă care expune în sala „Ileana“ cuprinde câțiva artiști tineri de mare viitor. Separate de rest 4 nume de pictori se impun: Miracovici, Soroceanu, Constantinescu și Kesler. Se impun acești 4 artiști pentrucă din lucrările lor respiră *disciplina*; și acestora nu e puțin lucru. Disciplina presupune, în afară de o mare cultură în domeniu, înțelegere, echilibru, logică plastică — e o cale dreaptă între calități și influențe asimilate, către găsirea de sine. Și când această disciplină ordonează expansiunile unui talent veritabil, atunci putem fi siguri, pentru dăruitul artist, de cele mai frumoase izbânzi în viitor. Acești 4 pictori au fost îndeajuns răsfățați de muze de aceea cu tărie credem în izbânda lor.

Tendința către o simplificare sensibilă și atât cuprinzătoare o manifestare d. *Paul Miracovici* încă de anul trecut într'un mic peisagiu expus la salon, unde sinteza colorată și liniară excesivă închidea un puternic sentiment al naturii.

Peisagiul avea o atmosferă străină (era din Franța ca și cele de acum) și se străvedea în el influența neoclasicului Dérain, nu numai în înțelegerea compoziției, ci chiar și în patina întunecată de muzeu ce 'nvăluia mica pânză, rezultată probabil din excesul de negru întrebuințat în combinațiile unei palete exclusiv teroase.

In priveliștile actuale culoarea s'a luminat, atmosfera e aerată, inserarea, pogorând grea de melancolie peste așezările omenești, a făcut loc unei calde zile însorite. Acordurile, evident mai dificile, se stabilesc acum în registrul notelor înalte: gălbuiu, albastru-pal, gris-alb și gris-verde. Incă un pas către limpezire.

Pe d. *Tache Soroceanu*, care făcuse un timp o frumoasă experiență a pastelului, tratat cu o vigoare voită amintind uleiul, când ne-a înfățișat o galerie deosebit interesantă de portrete incisive și dure, l-am regăsit în ultima d-sale expoziție pătimaș al creionului și al nudului: nenumărate atitudini, variante ale aceleiaș probleme de formă și caracter. Volumele indicate precis cu o virtuoasă ușurință erau subliniate delicat de umbre transparent colorate, ce măreau încă grația desenului. Acum expune în continuare la „Grupul nostru“ câteva desene precum și 2 portrete în ulei, în cari regăsim aceleași calități specifice.

D. *Stefan Constantinescu* în câteva delicioase acuarele, tratate cu multă vervă chromatică face dovada unor excepționale calități de colorist. Aquarela d-lui Constantinescu e limpede, prețioasă și plină de cântec. E ca o fetiie de strengar studios, care din când în când asvârle ghiozdanul sub pat și sare pe fereastră hoinărind prin târg. Apoi deodată, — serios și grav, se reîntoarce la cărțile lui și citește mai departe, cu mai mult sârg, cu mai multă înțelegere. Rezultatul e pictura în uleiu în care d. Constantinescu urmărește cu mijloace personale rezolvarea unei foarte interesante probleme de „plein-air“.

D. *Aurel Kessler* diferă de cei 3 tovarăși ai d-sale. Pare mai puțin fixat, mai neliniștit, împărțit fiind între mai multe atitudini, dovada unei accentuate nemulțumiri temperamentale. Oricum credem, cel puțin până acum, că pictorul își găsește cea mai fericită expresie în peisagiile sale simțite, echilibrate, în game calde și unitare.

D. *Hrandt Avachian* aduce, între altele, un luminos peisagiu urban, pictat cu duioșie. E o pânză frumoasă pe care o iubești îndată.

D. *Alexandru Moscu* a progresat mult în 2 peisagii și niște flori proaspete. Vede mai larg, mai înțeles și reușește să înfrângă timiditatea d-sale prea aservită obiectului. Nudurile din compoziția mare foarte exacte.

D. *Tache Papatriandafil* atacă cu succes, într'o compoziție cu nud în roș, o dificilă problemă de culoare. Mai are niște flori pe cari le regretăm.

Culoarea caldă și expresivă a d-lui *Nichita* înveselește câteva peisagii urbane. Pictate frumos și bogat colorate priveliștile d-sale ne câștigaseră definitiv când am observat că d. Nichita nu e numai vesel, ci și glumeț. Probabil că d-sa vrea cu orice chip să ne facă să credem că poate produce și lucruri slabe, altminteri nu ne putem explica dece lângă frumoasele peisagii a mai strecurat un portret și un nud nedemne de talentul d-sale. Desen? Inexistent și nici măcar naivitate. Culoare? Ajungeau peisagiile.

Lucrările d-lui *Phoebus*, le știm de mult, detună în mijlocul picturii camarazilor săi. Sunt pornite din altă simțire cu totul străină nouă. Rece, tăios și teutonic. De pictură, în înțelesul ei unic, nu poate fi vorba. E altceva curios, întunecat, care poate place unora. Nouă, mărturisim sincer, ceeace face d. Phoebus ni se pare fără semnificație.

D-na Nina Arbore, care face câteodată în desen portrete interesante și umane, a fost întotdeauna lăudată pentru o sensibilitate și un rafinament al culorii și compoziției care, orcât ne-am căznit, nu le-am găsit nicăieri. Atunci am căutat la d-sa un specific feminin ca o calitate de sinceritate. Acelaș rezultat. In schimb am găsit în culoare sobrietate decorativă săracă, țipătoare și lipsă de vibrație.

Natura moartă și piesagiul d-lui *Vasile Popescu*, pictor superb, le-am admirat și în expoziția-i personală.

D. Băjenaru.

Sculptura dispune armonic spațiul sălii, răspunzând dur și material iluziilor colorate.

Expun trei sculptori.

D-na Militza Petrașcu cu două lucrări (Sărutul și un cap de țigancă), foarte interesante.

D. Borgo Prund aduce o nouă și puternică sensibilitate în plastica românească. Artistul acesta cu figura crispată de ascet ciopleste în lemn ființe lungi și ciudate, în cari răsună par'că un ecou din misticul închipuirilor de flacără și sânge ale bizantinului spaniol El Greco. Misticismul lui Borgo Prund nu e însă purificat de focul purgatoriului, ci e păgân, chinuit de păcat. Materia sculpturală se însuflețește sub dalta tânărului meșter, exaltând până la paroxism o sensualitate dureroasă. Două cariatide cu forme opulente se întrepătrund și-și resorb membrele într'o încleștare de o monstruoasă voluptate, iar încordarea unui sfânt contorsionat nu e decât un urlet carnal materializat și înlemnit în veșnicie.

E natural ca lângă niște realizări cu caracter atât de puternic, lucrările d-lui *Const. Baraski* să ne apară impersonale, lipsite de accent. Totuși „torsul de femee“ e frumos modelat.

Aprecierile ce facem nu sunt și nu vor fi niciodată nici binevoitoare, nici răutăcioase.

Căutăm să descifrăm intențiile artistului, iar ceeace înțelegem, exprimămă fără înconjur, exaltând efortul și reușita, denunțând falsul.

Atitudinea noastră e gravă în ambele înțelesuri ale cuvântului: întâiu e gravă ca ținută, pentrucă e serioasă, deliberată, lipsită de concesii, apoi e gravă ca risc, pentrucă în felul acesta vom recolta numai spini.

E însă conformă cu o dreaptă conștiință.

Și asta e tot.

George Zlotescu

Antispinozism

(Urmare din pag. IV-a)

moartea lui Spinoza, monismul panteist se răspândește în Germania influențând pe Herder și „filosofia identității“ a lui Schelling.

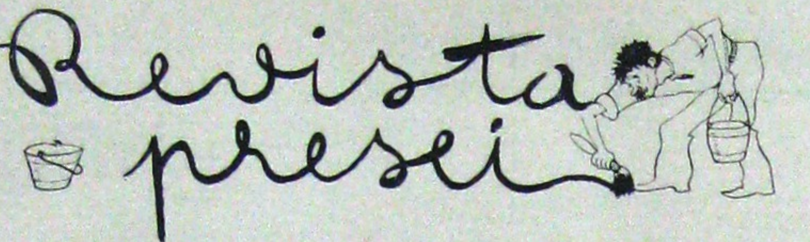
Cartea de căpătâi a lui Kant este „Etica“ lui Spinoza, iar romantismul german prin Novalis și Lessing, își reazimă dialectica critică pe exegeza eticei spinoziste.

Intr'un studiu publicat în „Revue Universelle“, Jacques de Montirial, analizează evangheliile statului democratic, „Etica“ lui Spinoza „Critica rațiunii pure“ și „Contractul Social“ subliniind cu bogate amănunte corespondențele de idei, care, merg până la suprapunerea cea mai desăvârșită. Intrepătrunderea este atât de perfectă, încât, în unele locuri se șterge linia de demarcație și nu se mai poate spune unde se termină meditațiile lui Spinoza, în ce loc continuă Kant și care sunt cuvintele lui Rousseau.

O laborioasă cercetare critică a istoriei filosofiei, ne-ar îngădui să descifrăm filiațiunea sistemelor de gândire, și să vedem tot odată autonomia rațiunilor filosofice despre care vorbesc cu venerație toate istoriile filosofiei. Dinamica unei idei, încadrată în realitate, este în funcție de structura ei originară. Atâta vreme cât părțile ei caduce fructificate de artificii raționaliste, stărue încă în zămislirea ei formală, nu se poate vorbi despre o continuitate viabilă.

Iată pentru ce, antispinozismul nostru, nu se referă nici la o anumită „filosofie“, nici la repudierea unor „principii“ străine dialecticei „reacționare“, ci la îngrădirea critică a ideilor care năzuesc să fecundeze acțiunea practică a statului național

NICOLAE ROȘU

ROMANIA ŞI ITALIA

Se pare că a început să se observe că ne depărtăm tot mai mult de Italia; dar nimeni nu prea vrea să recunoască adevăratele motive. Aşa, în articolul „Pentru confraţii noştri din Italia", *Universul* din 11. III se miră de campania presei italiene împotriva noului pact al Micei Inţelegeri, şi încheе :

„Poporul român a manifestat în toate împrejurările, sentimentele sale de dragoste şi de solidaritate faţă de marile popoare latine din Apus, şi prin origină, prin tradiţie, prin cultură, el se simte strâns legat sufleteşte de metropola latinităţii — Roma — ca şi de poporul italian".

Poate că da, însă politica nu se face cu sufletul, ci cu realităţile, şi atunci când spunem că sufletul merge cu Italia, e bizară atitudinea politică — aceasta într'adevăr o realitate — care ne duce alături de Iugoslavia, dela care nu vom avea decât neplăceri şi niciodată nici un ajutor. Tot în această privinţă d. L. P. Nasta se războeşte cu „Corriere della Sera" în *Adevărul* din aceiaşi zi, spunând :

„Pretutindeni în lume ne-am izbit de manifestările acestei „prietenii eterne" între Roma fascistă şi Budapesta nobilimei istorice. Iar un spirit de prudenţă elementară ne-a obligat să căutăm a ne asigura frontierele etnice de astăzi împotriva guvernului din Budapesta, care nu încetează să ne ameninţe cu spada d-lui Mussolini. Acesta e tot păcatul nostru".

Nu, d-le Nasta ! Faptul că scrii la *Adevărul* nu trebue să te împiedice să recunoşti adevărul... Ca admirator al lui Take Ionescu ar trebui să ştii că Mica Inţelegere a fost creată în 1921—1922 — când fascismul nu conducea Italia, iar tensiunea între Iugoslavia şi Italia era la apogeu. Ca atare atitudinea filo-maghiară a Italiei a fost provocată de capsomania politicianilor noştri, şi nu viceversa...

Şi atunci, pentru soluţie, trebue să ne întrebăm, cu d. Radu Dragnea (*Calendarul* din 10. III):

„Ce facem de acum înainte : mergem tot cu democraţia la Roma, ascultăm mai departe de îndemnurile aţâţătoare împotriva ei ale lui Herriot — sau ne întoarcem la tradiţia statornicită de d. mareşal Averescu ? De orientarea României într'un sens sau altul atârnă ieşirea noastră din greutăţile care s'au adunat la graniţa ţării".

Sigur, dar toate partidele noastre nu vor să vadă necesitatea de a lăsa baltă Mica Inţelegere, şi dimpotrivă o întăresc, infeudându-ne pe noi intereselor jugoslave.

ANIVERSAREA MORTII LUI BRIAND

Din nenorocire, nici un articol cu adevărat exact în privinţa rolului nefast al lui Briand. Ba chiar elogii, ca ale lui Sevastos din *Adevărul* dela 8. III, care spune între altele :

„De două ori Briand a căzut dela putere, fiindcă Franţa nu era destul de pregătită pentru politica lui. A învins, în cele din urmă. I s'a recunoscut dreptatea chiar de către adversari".

Sevastos minte : adevăraţii adversari — şi singurii de altfel — nu i-o recunosc nici acum, pentru ca n'a avut-o ! Nici Mandel, nici L. Marin, nici Franklin-Bouillon şi cu atât mai puţin „Action Française" (care prin Leon Daudet l-a trântit pe Briand în 1922) nu recunosc dreptatea pe care Briand n'a avut-o. Ba chiar şi azi combat politica acestuia. Cât priveşte „convingerile" şi mai ales „cultura" lui Briand — care recunoştea singur că nu citeşte nimic ! — nu mai vorbim... Preferăm să extragem câteva alte inepţii din *Dreptatea* dela 11. III :

„Fascismul şi comunismul, curentele antisemite, revanşarde şi revoluţionare au prins îndrăzneală nemaipomenită. Şi dată fiind psichologia atât de mobilă a maselor, nu e nici o mirare că aceste *otrăvitoare burueni politice* cresc ca în mediul lor ideal. Veninul lor turbură tot mai periculos sângele ordinei sociale".

Nu ne gândim să relevăm în chip deosebit asimilarea fascismului cu comunismul şi nici aberaţia că fascismul „este periculos ordinei sociale" când el a fost cel care a reintronat-o. Dar calificarea subliniată de noi mai sus : *otrăvitoare burueni politice*, apărută în oficiosul guvernului şi adresată regimului unei ţări cu care avem şi un tratat de alianţă, ne face să nu ne mai mirăm de consecinţe.

Intorcându-ne la Briand, citim în articolul lui Vion din *Universul* dela 9. III :

„Din activitatea (uriaşa) a genialului visionar n'a mai rămas nimic decât sentimentalismul profetului : opera omului politic şi a diplomatului Briand, ştearsă a fost de zăngănitul armelor, zăngănit ce nu va conteni câtă vreme oamenii vor rămâne oameni pe bătrâna scoarţă terestră".

Această realistă concluzie n'ar fi trebuit însoţită de aprecieri cari lasă pe cetitorul neprevenit cu totul dezorientat : „Fiindcă „uriaşa activitate" a lui Briand se reduce la discursuri şi iar discursuri şi la tratative în care a fost tras totdeauna pe sfoară ! Iar un vizionar nu poate fi „genial" dacă activitatea lui dă un faliment fraudulos, cum a dat Briand...

TURBURARILE DIN GRECIA

Acum când lucrurile par a se fi liniştit, nu vom extrage decât pasagii din două articole cu privire la ce s'a petrecut în Grecia.

D. Batzaria, scrie despre „Lovitura de stat din Grecia" (*Dimineaţa* 8 II) că a fost făcută pentru a împiedica instaurarea monarchiei :

„Origina sentimentelor republicane, de care este însufleţită ofiţerimea greacă, trebue căutată mai ales în dezastrul suferit de greci în ultimul războiu împotriva turcilor, dezastru ce a fost atribuit regelui şi anturajului său... Voturile obţinute de Tsaldaris nu sunt chiar o manifestare de sentimente regaliste din partea cetăţenilor greci, ci sunt mai de grabă voturi date unui partid politic împotriva altui partid politic".

D. Batzaria e nelogic : Dacă ar fi aşa cum încheе d-sa, ce rost ar mai avea demonstraţia articolului său, care arată că lovitura militară e împotriva regalităţii ! Fiindcă, după cum arată d. N. Crainic în *Calendarul* dela 12/III, Grecia este „Victima republicanismului" :

„Grecia şi-a pierdut axa din moment ce şi-a dărâmat monarchia. Aceasta e cauza zvârcolirilor în care se zbate... Nici odată republica nu înseamnează un regim stabil, când vine după monarchia pe care vrea s'o înlocuiască... Pentru republicanii noştri, exemplul cel mai categoric e Grecia de azi, cu tragicomedia ei republicană".

Sigur însă că nici acum republicanii noştri nu-şi vor deschide ochii !

RESTAURARE MORALA ?

In legătură cu discuţiile asupra pregătirii războiului nostru şi cu alte probleme adiacente, d. S. Mehedinţi se ocupă într'un articol intitulat „In mijlocul restaurării" (*Cuvântul* din 8/III) şi despre mărturisirea lui Ionel Brătianu că „miniştrii nu se aleg după criteriul capacităţii" :

„Gravă (zice d. S. M.), extraordinar de gravă confesiune, pe care nici un sitoric de azi sau de mâine n'o va putea trece cu vederea... Şi tocmai aci se inserează concepţia dătătoare de speranţă a fiului său : Restaurarea valorilor morale. Iată punctul de plecare şi noua premisă care dă o aureolă atât de înviorătoare tânărului ce stă azi lângă steagul partidului liberal".

D. Mehedinţi se înşală profund şi cu bună ştiinţă : Cu cine se va face restaurarea valorilor morale ? Cu oamenii vechi, şi cu excrocii dela Chişinău, pe care d. Brătianu îi preferă unor oameni de reală valoare ? Sau cu cei câţiva profesori tineri, din care nici jumătate nu sunt idealişti ? Şi apoi cu orice prilej partidul georgist se declară reprezentantul adevărat al perimatei idei liberale, din care nu poate ieşi în nici un caz o asemenea restaurare morală. Fără idei noui şi fără oameni noi, de unde restaurare ?

IDEIA NAŢIONALA ŞI IDEIA MONARCHICA

Ţara Noastră din 7/III se ocupă într'un interesant articol despre precizările tineretului naţional-ţărănist dela Cluj, care afirmă că ideia monachică şi cea naţională trebue repuse la temelia statului :

„Intr'adevăr, dela un timp încoace, unele elemente din partidul naţional-ţărănist au arătat în publicitate o neîngăduită înclinare spre aberaţiile concepţiei bolşevice, mărturisind principial convingeri de-a dreptul comuniste".

„Şi în concluzie : „Ideia naţională şi ideia monarchică, au alcătuit pentru noi totdeauna piatra unghiulară care stă la baza României întregite".

Declaraţiile dela Cluj ne-ar bucura dacă într'adevăr am vedea şi o acţiune care să le urmeze. Fiindcă este evident că între tineretul ardelean, care a crescut având în ochi lupta pentru viaţa naţională, şi cel ţărănist care a crescut în şcoala socialisto-comunistă a presei din Sărindar, a lui Lupu, Cocea & Comp., trebue să fie o prăpastie ideologică.

Tot în privinţa comuniştilor guvernamentali, citim în articolul d-lui Radu Dragnea din *Calendarul* de la 11/III :

„Că ei (comuniştii guvernului) există, ne-au spus chiar miniştrii guvernului Vaida. Şi ne-au întărit-o şi personal parlamentarii ardeleni bătrâni, care justifică pe comuniştii naţional-ţărănişti ca *tineretul progresist al partidului*... Desfiinţezi aşa dar libertatea domiciliului, dar laşi în mijlocul partidului tineretul comunist".

Fiindcă, de fapt, sunt singurii tineri cari se mai înscriu la naţional-ţărănişti. Iar anchilozaţii care-i consideră pe comunişti „tineret progresist", dovedesc că au pierdut până şi amintirea principiilor naţionale şi monarchice.

MANIFESTARILE PROFESIONALE

... Ale partidului liberal îl interesează şi pe d. Octav Onicescu, care scrie în *Cuvântul* dela 9/III :

„Inceputurile de acum (ale vieţii profesionale) sunt demonstraţii romantice, când nu ascund dorinţi nemărturisite de politică obicinuită şi în nici un caz nu pot constitui o dovadă a unei puteri efective şi reale... Să se facă o lege — statul nu poate fi indiferent — care să indice norme precise pentru înfiinţarea organizaţiilor profesionale, pentru modul lor de reprezentare şi pentru competenta reprezentanţilor lor profesionali...".

Evident că statul nu poate fi indiferent. Dar cum nu vede d. Onicescu că nu o simplă lege va schimba situaţia, ci un întreg sistem politic nou ; pentrucă în statul actual democrato-plutocrato-liberal, organizaţiile profesionale nu pot avea nici un rost determinant. In schimb într'un stat naţionalist-corporatist ele vor constitui unele din coloanele fundamentale ale statului. Aici e toată deosebirea.

INCAPACITATE DEMOCRATICA

In articolul „Amânări în loc de soluţii" din *Indreptarea* dela 14/III, autorul spune câteva lucruri juste cu privire la nesoluţionarea problemei conversiunii şi încheе :

„De acela vedem că deşi abia câteva zile ne mai despart de scadenţa de 1 Aprilie, când guvernul trebue să dea o soluţie problemei datoriilor agricole şi urbane, totuşi până acum nu s'a elaborat nici un proect de lege în legătură cu aceste chestiuni".

Fiindcă democraţia nu poate aduce soluţii. Şi chiar dacă guvernul ar aduce un proect de lege, aceasta n'ar soluţiona nimic.

In aceiaşi chestiune *Adevărul* din aceiaşi zi arborează manşeta următoare :

„Iarăşi e la ordinea zilei conversiunea datoriilor agricole... Avem un talent fantastic de a nu rezolva niciodată o problemă, la timp !"

Nu *noi*, ci sistemul parlamentar pe care-l susţin cu atâta frenezie semiţii şi semitizanţii dela *Adevărul*, şi care sistem nu poate fi identificat cu naţiunea română nenorocită prin el. In aceiaşi ordine de idei, concluzia unui alt articol din acelaş număr al *Indreptării* merită să fie remarcată :

„Formula amânării constitue desigur o şmecherie foarte comodă, pentru un guvern lipsit de iniţiativă, de hotărîre şi conştiinţa responsabilităţilor".

De fapt aceasta e oglinda fidelă a regimului parlamentaro-democratic, care e mai mult decât o şmecherie, căci e o uriaşă excrocherie !

REVIZIONISM ŞI PACIFISM

D. Batzaria, care de când scrie la *Dimineaţa* şi *Adevărul* a uitat cu totul că a fost naţionalist, crede că pacea e ameninţată şi în consecinţă vrea să arăte, în *Dimineaţa* dela 15 III, cine o ameninţă :

„Ar urma deci ca Europa să fie împărţită în două tabere bine distincte : de o parte toate statele învingătoare, partizane ale menţinerii păcii prin respectarea tratatelor care au stabilit această pace, iar, în partea cealaltă statele învinse — şi numai ele. Se ştie însă că demarcaţia aceasta nu corespunde cu realitatea. Se ştie de pildă, că în Italia, stat învingător, a fost agitată mai întâi ideia de revizuire a tratatelor de pace. De aceia altul trebuie să fie criteriul pentru stabilirea demarcaţiei... Primejdia pentru pace vine dela statele care au întronat la ele un regim dictatorial".

Dacă realităţile ar fi aşa de simple cum le concepe mintea autorului nostru, atunci ar urma ca jugoslavia, cu regim dictatorial, să fie revizionistă, ceiace evident nu e cazul ! Atitudinea Italiei a fost dictată de multe elemente, între care şi faptul că Franţa, Anglia şi Iugoslavia şi-au atribuit partea leului, unele pe continentul nostru, altele în colonii, iar Italiei i se refuzase până şi Fiume, ca să nu mai vorbim de Dalmaţia care-i fusese formal făgăduită !

SINGURA SALVARE

Impotriva marxismului semit, singura salvare d. Crainic (*Calendarul* 16/III) o vede spre dreapta :

„O propagandă sănătoasă, antimarxistă, în lumea muncitoare, n'o pot face decât organizaţiile noastre de dreapta. Ele constitue în România de azi, devastată de o democraţie iresponsabilă, singura garanţie puternică împotriva crimei marxiste".

Dar şi între organizaţiile de dreapta, singura care nu se mărgineşte la agitaţia periodică din timpul alegerilor este „Garda de Fier" care are nenumăraţi muncitori români în cadrele ei. Cuzismul e din păcate ciclopic şi nu-şi are rădăcini solide în toate păturile populaţiei.

ŞI SINGURA AMBIŢIE

Aceia de a fi ministru : In legătură cu reducerile făcute în bugetul şcolilor, d. Crainic (*Calendarul* 11/III) pune problema în acelaş fel cum am pus-o şi noi în numărul precedent :

„D. ministru D. Gusti, care tolerează cu zâmbetul pe buze masacrul şcoalei şi al bisericii, ştie mai bine decât oricine ce economii uriaşe se pot face numai dela casele autonome. A fost doar preşedinte şi membru în consiliile de ad-ţie la multe din ele... Şi atunci e de datoria sa elementară să nu admită nici un ban în minus la ministerul instrucţiunii şi cultelor, atâta vreme cât nu se fac economii unde trebue şi unde e *moral* să se facă".

D. Gusti crede însă că are o singură datorie : să fie ministru, chiar dacă nu va putea face nimic bun.

Zyrax

Politica antiromânească

Dacă i s'ar părea cuiva că unele constatări sunt prea des repetate, i-am spune că nu noi, ci împrejurările sunt de vină, fiindcă ele se repetă, iar noi nu facem decât să le înregistrăm, dându-le totodată adevărata lor semnificație. S'au, pentru a fi mai preciși și a nu arunca în seama împrejurărilor o vinovăție care nu le aparține, vom spune din nou că singurii și adevărații vinovați se numesc: partidele politice. Attitudinea acestora în chestia minoritară nu poate fi încadrată decât în noțiunea monstruoasă de politică antiromânească. Fiindcă o politică a cărei finalitate nu este decât de ordin electoral, în disprețul și împotriva intereselor celor mai legitime ale Românismului, nu are drept la calificare.

Ultima nenorocită manifestare a acestei politici antiromânești au prilejuit-o alegerile comunale dela Cluj. In capitala Ardealului românesc, ca de altfel în cele mai multe orașe din provinciile alipite, lipsa de înțelegere a imperativului național a dus la situația paradoxală că minoritățile — în cazul de față cea maghiară — și-au păstrat în cea mai mare măsură situația preponderentă pe care secolele de împilare a elementului românesc autochton le-au asigurat-o. Și iată, un nou prilej se oferea partidelor românești să repare greșelile neîncetat repetate! Dar și de data aceasta prilejul a fost folosit împotriva intereselor românești...

Intr'adevăr în alegerile comunale Românii s'au prezentat din nou desbinați, luptând unii împotriva altora. Ceeace, mai la urma urmelor, în regim electiv, n'ar fi fost deloc un fapt rar și nici așa de grav, dacă n'ar fi fost însoțit de altul.

Național-țărăniștii guvernamentali, refuzând colaborarea blocului românesc — compus și condus de intelectuali români de cea mai aleasă calitate — au alergat de zor să obțină grația colaborării cu minoritarii: unguri și jidani, la care s'au adăugat socialiștii. Și in fața acestei situații, blocul românesc a trebuit să se înțeleagă cu partidul liberal și a depus listă comună cu acesta.

Cunoaștem, acum rezultatul alegerilor: Cartelul guvernamentalo-minoritar a obținut 68 la sută din voturi, ceeace înseamnă că celor dintâi le revin 24 de mandate de consilieri, iar celorlalți: 12. Cum însă național-țărăniștii acceptaseră umilitoarea situație de inferioritate, având pe lista coaliției lor numai 1/3 de români, e clar că dintre cei 24 de consilieri aleși pe această listă, cel mult 8 vor fi români. Și atunci, chiar dacă prin imposibil, în ceasul al 11-lea își vor aduce aminte — ceeace noi nu credem — că înainte de a fi național-țărăniști și dușmani ai liberalilor, sunt români, vor constata că în consiliul comunale numai 20 vor fi români, față de 16 unguri și jidani; cifre care sunt departe de a reprezenta proporțional fizionomia exactă a Clujului de azi — în care Românii au majoritatea.

Din păcate însă, e sigur că cei 20 de consilieri români vor continua să fie desbinați, guvernamentalii național-țărăniști negând primejdia minoritară. Ca și în alte probleme — democrația, incapabilă de soluții, va nega și mai departe însăși existența acestei primejdii minoritare, pentru a nu fi silită să privească dincolo de lungul nasului-electoral, la soluțiile ce se cer în chip tot mai imperios.

Și fiindcă mișcarea tot mai puternică a tineretului naționalist ne dă speranța că totuș această politică antiromânească nu va putea distruge țara, ea va aduce moartea păcătosului, în speță plural: partidele politice.

ZYRAX

Dela dezarmare la război?

Ceia ce s'a petrecut acum câteva zile la Geneva și ceia ce se petrece și astăzi, arată cât de periculoase sunt iluziile celor care cred în gogorița Ligei Națiunilor.

Conferința dezarmării care trebuie să fie preludiul pacificărei europene s'a transformat într'un perpetuu măr al discordiei. Și era fatal să fie așa! Atât timp cât diversitatea de interese între marile puteri nu numai că există dar se și accentuează, e ridicol să nutrești iluzia că asupra unei chestiuni vitale — dezarmarea — se va putea ajunge la un acord.

Asta în ceeace privește fondul chestiunei. Forma în care s'a tratat și se tratează e însă tot atât de vinovată în eșecul conferinței. Liga Națiunilor este o imensă scenă pe care se joacă teatru, fiecare actor căutând să recolteze aplauzele conaționalilor săi. Cu alte cuvinte demagogia din politica internă invadează în politica externă.

La Geneva se țin discursuri nu pentru a se ajunge la o soluție ci spre a impresiona massele respective și a recolta voturi. Date fiind antagonismele de fond existente și greșelile de procedură, situația la care s'a ajuns nu trebue să ne mire.

Actuala alcătuire internațională nu se mai menține decât datorită a două seri de cauze: preponderența militară și financiară a Franței și o teamă firească, instinctivă a tuturor nemulțumiților de a declanșa catastrofa.

Evident însă că prima categorie de cauze atârnă mult mai mult în balanța păcii decât a doua.

De aci sforțările active ale Germaniei și ale Italiei spre a se ajunge la o dezarmare cât mai efectivă.

In adevăr finanțele lor nu le permit o cursă a înarmărilor față de Franța, iar pe de altă parte o dezarmare totală nu le lovește de oarece nimeni nu le amenință, însfârșit potențialul de război al Germaniei i-ar permite oricând o agresiune în cazul în care Franța n'ar avea forțe militare suficiente.

De cealaltă parte a baricadei Franța amenințată incontinuu pe Rin, pe Alpi, în Mediterană, în Colonii, săracă în populație; cu un utilaj tehnic inferior Germaniei. Dacă la temerile Franței adăogăm pe cele identice ale aliaților ei Polonia și Mica Ințelegere, ne dăm seama de structura celor două blocuri antagoniste.

Intre aceste blocuri evoluează Marea Britanie, Rusia și Statele-Unite.

D. Macdonald trebue să țina seama de opinia publică britanică dominată de marota dezarmării, ca atare e favorabil grupului germano-italian.

Rusia bate și ea tam-tamul dezarmării totale, iar în Statele-Unite opinia publică e similară celei britanice.

Așa dar există — din motive diferite — o constelație ostilă tezei franceze, care oricum ar fi prezentată se reduce tot la vechea formulă: *„sécurité d'abord"* și dezarmarea pe urmă.

Cât timp Franța și aliații ei nu sunt asigurați că actualul stato-quo teritorial rămâne intangibil dezarmarea rămâne o himeră. Dar iată că față de ultimile evenimente, față de tensiunea franco-germană, față de politica de înarmări inaugurată de Berlin, față de eșecul încercărilor de înțelegere franco-italiană, conferința nu-și mai poate prelungi agonia și e silită să termine precipitat, într'un fel sau într'altul.

D. Macdonald, speriat de repercursiunile unui deznodământ fatal asupra opiniei publice britanice încearcă să salveze conferința. La Paris nu se poate însă pune de acord cu d. Daladier și atunci pleacă la Roma.

Firește că d. Mussolini îl va primi cu brațele deschise întrezărind posibilitatea unei „combinazione" care ar tăia chiar șubredele legături subsistând între Paris și Londra.

In momentul când scriem aceste rânduri nu știm ce se va întâmpla. D. Daladier se va întâlni la Geneva cu d. Macdonald înainte ca acesta să plece la Roma.

Se va ajunge oare la o banală și plată formulă conciliatorie care în realitate nu conciliază nimic? Sau la o puțin probabilă ruptură?

Oricum s'ar întoarce lucrurile situația nu pare favorabilă Franței.

Constelația anti-franceză se întărește pe zi ce trece, iar recentele evenimente par că au nemulțumit oarecum guvernul britanic față de Paris.

Ar fi timpul să ne dăm seama de pericol și să încercăm să părăsim barca înainte de a se scufunda.

Politikon

Triumful lui Hitler

Succesul electoral înregistrat de național-socialism a întrecut orice nădejdi.

Toată lumea se aștepta la un spor de voturi și de mandate, nimeni nu bănuia însă că hitlerismul va cuceri trei milioane de voturi peste ceeace obținuse la alegerile din Iulie 1932.

Comentarii asupra rezultatului numeric al alegerilor de la 5 Martie s'au făcut pretutindeni, deaceia din punct de vedere parlamentar și electoral vom avea foarte puțin de spus.

Remarcabilă doar este rezistența electorală a social-democrației iar înfrângerea comunistă s'a produs totuși sub așteptările celor care pronosticau o prăbușire.

Coaliția guvernamentală posedă majoritatea absolută în Reichstag.

Important iarăși este faptul că aliații lui Hitler — Hugenberg, Papen, Seidte — abea au păstrat pozițiile pe care le cucerise Hugenberg singur în Noembrie 1932.

Prin urmare raportul de față în coaliția guvernamentală e extrem de favorabil lui Hitler.

Elementele par conservatoare sunt reduse la rolul de secundante care — parlamentaricește vorbind — ar putea fi eventual înlocuite cu centrul catolic.

Dar aspectul electoral și parlamentar al vieții politice germane trece complect pe al doilea plan față de atitudinea național-socialiștilor.

In toată Germania forța național-socialistă e dezlănțuită și strivește pe adversari.

Asistăm astăzi în Germania la distrugerea comunismului și a social-democrației. Desființarea organizațiilor, înăbușirea presei, arestarea conducătorilor extremei stângi se urmărește metodic și energic. Un regim de forță se substitue legalismului democrat.

Față de avalanșa național-socialismului victorios nimeni și nimic nu rezistă.

In toate statele federale guvernele trec în mâna hitleriștilor, parlamentele le votează depline puteri iar social-democrații se abțin dela vot.

Administrația, poliția, armata sunt hitlerizate într'un tempo uimitor de rapid.

Și pe primul plan al politicei germane nu apar decât cei trei național-socialiști: Hitler, Goehring și Frick. D-nii Hugenberg, Papen și Seidte sunt trecuți pe al doilea plan.

Se pare chiar că lucrurile se petrec cu totul altfel decât cum doreau și sperau conservatorii. Ei ar fi dorit să utilizeze național-socialismul dar să-l aibă în subordine. Astăzi însă toate frânele puterii trec în mâinile lui Hitler. De aci nemulțumirile care străbat în presa lui Hugenberg.

Așa dar fenomenul fascist se repetă — firește cu importante deosebiri — și în Germania. Fascismul a debutat tot prin guverne de coaliție, tot prin acceptarea parlamentului, tot prin concursul conservatorilor și a ajuns la regimul totalitar de astăzi.

Aceiași similitudine în ceeace privește reacția adversarilor. Față de apelul la forță, resemnare, pasivitate, abdicare, atât din partea socialiștilor cât și din partea comuniștilor.

Triumful electoral n'ar fi însemnat nimic dacă nu era urmat de un triumf pe terenul forței — etalonul aur al politicei. Adolf Hitler e pe cale să realizeze și acest al doilea triumf.

Iată ceiace-i esențial de reținut din evoluția politicei germane după alegerile de la 5 Martie.

P.

Evenimentele din Grecia

Grecia a avut vreme ca în interval de o săptămână să schimbe patru guverne, să guste farmecul unei lovituri de stat și să savureze preludiile unei restaurații monarhice.

Acest ritm, capricios și precipitat ca de operetă, e menit să zăpăcească pe oricine nu-i prea orientat în labirintul politicei mondiale. Iată dece vom încerca să lămurim cititorii noștri asupra celor petrecute în patria lui Ulys.

Se știe că după o guvernare de mai bine de patru ani, guvernul Venizelos a fost înfrânt la alegerile din Noembrie 1932.

Lucrul era explicabil! Nu există guvernare care să nu trezească nemulțumiri. Iar dacă ne aflăm în democrație, nemulțumirile se traduc în rezultate electorale defavorabile cabinetului în ființă.

De aci imposibilitatea continuității în democrație și faptul că democrația e regimul care consumă cei mai mult oameni.

Firește că acestei soarte n'a putut scăpa nici marele cretan, omul care domină istoria contemporană a Greciei și care posedă un prestigiu european: **Venizelos**.

Dacă la acestea adăogăm ravagiile produse în Grecia, ca pretutindeni, de criză înțelegem dece cabinetul Venizelos a fost înfrânt în 1932.

Dar înfrângerea era relativă. Partidul condus de leaderul monarhist **Tsaldaris** nu obținea majoritatea absolută.

Parlamentaricește vorbind Grecia a oscilat în ultimii ani între două partide puternice: liberalii d-lui Venizelos și populiștii d-lui Tsaldaris.

Intre aceste două grupări puternice ca număr, coheziune și rădăcini în massă, se situau câteva mici partide care n'aveau altă importanță decât ca massă de sprijin.

Așa fiind d. Tsaldaris avea nevoe de toleranța d-lui Venizelos spre a putea constitui un cabinet și a se prezenta Camerei.

Această toleranță i-a fost acordată pentrucă îi convenea de minune d-lui Venizelos.

Guvernul Tsaldaris fiind un guvern de minoritate nu putea înfăptui decât ceiace-i permiteau adversarii.

Prin urmare opoziția venizelistă avea posibilitatea să utilizeze toate greșelile adversarilor, să-și refacă — în parte cel puțin — popularitatea și să recucerească guvernul când va voi.

D. Tsaldaris — care-și dădea seama de situație — trebuia să-și provoace adversarul pentru a provoca noi alegeri care să-i permită o întărire a poziției.

Lucrurile s'au petrecut așa. O abilă agitație monarhistă a produs fierbere în sânul republicanilor. Elementele republicane — foarte neastâmpărate — din armată amenințau cu lovitura de stat. Ca urmare d. Venizelos a fost silit să răstoarne prematur guvernul, să-și asume rolul de conducător al unui nou cabinet și să fixeze data noilor alegeri la 5 Martie.

Micile grupări s'au împărțit, unele alături de Tsaldaris, celelalte alături de Venizelos.

S'au format așa dar două blocuri care s'au înfruntat de fapt pe tema republică-monarhie.

Rezultatul se cunoaște. La 5 Martie coaliția venizelistă a obținut 111 de mandate față de 135 obținute de opoziție.

Imediat ce s'a cunoscut rezultatul alegerilor militarii republicani și-au pus în practică amenințarea.

Generalul **Plastiras** — fostul șef al revoluției anticonstantiniste din 1922 — a proclamat dictatura.

Se pare că atât președintele republicei **Zaimis** cât și Venizelos au privit favorabil lovitura de stat a lui Plastiras.

Dar garnizoanele din provincie nu s'au aderat la lovitura de stat iar monarhiștii — dezorientați în primul moment — și-au găsit un șef în alt expert al loviturilor de stat, generalul **Condilis**. Acesta își terminase campania electorală la Salonic așa că scăpase de sechestrarea inevitabilă la Atena.

Față de atitudinea armatei și de amenințările lui Condilis dictatura lui Plastiras s'a prăbușit în 24 de ore.

Președintele Zaimis a încercat atunci un regim de tranzacție, cabinetul „neutru" prezidat de generalul Othoneos. Și acesta a trebuit să se retragă după câteva ore dată fiind cererea d-lor Tsaldaris și Condilis de a li se încredința imediat puterea.

Astfel s'a ajuns la noul guvern Tsaldaris!

Firește că toate peripețiile melodramice din ultimele zile au sporit imens răsunetul modestei victorii electorale ale opoziției.

Exaltații din lagărul Tsaldaris cer chiar condamnarea lui Venizelos și al d-lui Zaimis. Cu alte cuvinte cred necesar să se ajungă la un „pendant" al sângeroaselor condamnări din 1922.

E greu de precizat ce se va mai petrece la Atena. Din punct de vedere parlamentar și politic situația e confuză iar o restaurare monarhică în asemenea condițiuni pare precară.

In orice caz, Grecia intră într'o epocă de frământări interne serioase.

Lucrul nu poate să ne bucure dar nici să ne întristeze din cale afară.

Politica externă, atât de activă, practicată în ultimii ani de subtilul cretan nu ne-a fost totdeauna favorabilă.

Voiajul de acum doi ani prin capitalele amice și inamice nouă, d-l Venizelos jucând rolul de crainic al Ducelui, nu poate fi prea repede trecut cu vederea la București.

P.

Democrație plutocrată

„Lămuritoarea carieră democratică a bancherului Mironescu" este titlul unui articol al d-lui Radu Dragnea, în *Calendarul* din 15/III, cu privire la nejustificata ascensiune politică a actualului ministru de interne

„Guvernarea Vaida este guvernarea camuflată Mironescu. Adică guvernarea bancherului, cu ideologia lui plutocratică pe care și-o traduce în legi. Adică guvernarea obscurantismului. Adică guvernarea arginților. Acasă la el, în strada Pitar-Moș, este dirigenția stării de asediu... Oligarchia guvernamentală a partidelor, care în disprețul constituției și al proprietății cuvintelor, își zice democrația parlamentară, a reușit să ne politicianizeze pe toți în așa fel, că urmărind fiecare cauza lui politică, am pierdut cauza socială a tuturor".

Dacă d. Mironescu ar fi singur în acest caz, desigur n'ar fi prea grav. Dar toți sunt la fel, și de aceia se impune radicala schimbare a sistemului politic. Aceasta e menirea tineretului naționalist, pe care și puținii cari n'au înțeles-o, trebue să o înțeleagă.

Rea credință

D. M. Damian, într'un articol din ultimul *Pumn* al său, vorbind despre d. A. C. Cuza, strecoară și câteva greșeli voite:

„Corneliu Z. Codreanu, bine înțeles că nu s'a mulțumit să rămână mai departe în Ligă, cu gradul de soldat. Și-a spus că ștofă de „șef" are și el, aderenți poate avea și el, iar programul poate fi împrumutat".

Crede d. M. D. că așa e, cum spune? Oare Corneliu Codreanu — pentru a rămâne în cadrul afirmațiilor citate — a fost un simplu „soldat", pe vremea când milita în Ligă? Și în privința programului, dece se face d-sa că nu observa radicala deosebire între naționalismul integral al lui Corneliu Codreanu și ciclopismul cuzist, care mai e și parlamentarist! Evident însă cu cei de rea credință nu e nimic de câștigat dintr'o discuție!

Parazitismul intelectualilor

de Ioan Victor Vojen

Cei etichetați cu expresia generică de „intelectuali" trec în zilele noastre printr'o criză. Sunt chinuiți de-o boală pe cari ei o cred — spre consolare desigur — originală și specifică fiecăruia în parte dar care în fond nu este nici nouă, nici autentică. Este normală și explicabilă fiind comună tuturor epocilor cari au cunoscut marile frământări sociale. Atât că ei nu pot cunoaște acest adevăr elementar fiindcă privirile lor sunt stâlpite în oglinzi ce nu reflectează decât propriul și unicul lor chip. Unii din ei — formând o primă categorie — sunt de-adreptul anarhici. Neagă totul, refuză orice descendență, orice contact cu mediul.

Explicându-și anomaliile își inventează un tragism impresionant. Trăirea lor e haotică, nebuloasă. Truda lor e aceea de a-și răscoli rănile supurînde în loc de-a avea tocmai decența să-și le ascundă. Revoltă și scârbesc.

Ne mai putând să creadă în nimic unii revendică dreptul unei trăiri haotice, „apocaliptice", alții al unei continue și nerușinate experiențe dionisiace pe când o a treia tagmă din acești leproși sufletești — ne mai găsind nimic demn și nimic bun în această binecuvântată și mult-răbdătoare grădină a lui Dumnezeu — propovăduesc deadreptul sinuciderea! Bineînțeles pentru alții pentru că ei n'au curajul împlinirii. Pentru aceasta ar trebui să fie tocmai ceeace nu sunt — oameni! Dar ceeace revolta la acești „neterminați" este superbia lor. Se cred sensul și axa pământului! Exponenții singuri autorizați ai unei generații! Ba chiar al unui neam întreg, al unei culturi! Refuzând orice contact și orice control al mediului se cred nodurile universului, singura și cea mai perfectă operă a Creatorului!

O a doua categorie însă — spre diferență de cei numiți mai sus cari cel puțin rămân în casă și în mediul lor restrâns scâncind în monolog — activează. Si activează politic, ceeace e grav! Pentru că nu sunt mulțumiți vor să distrugă. Să distrugă tot! Tot ce e opera modestă dar existentă a multiplelor generații cari au viețuit pe acest pământ românesc vor, și luptă pentru revoluție. Dar revoluția lor nu are scopul de-a preface și de-a îndrepta. Nu țintește un mai bine. Distruge. Spre mulțumirea și mai ales spre folosul lor.

Pentru cei normali și sănătoși „tragismul" unora cât și al celorlalți este însă simplu și explicabil. Ei au moștenit și au crescut într'o mentalitate care astăzi trebue revizuită. Câțiva utopiști mașinați de câțiva interesați mai acum câteva decenii au îmbrăcat modestele realități românești într'o haină de împrumut pe care o credeau năzdrăvană. Năzdrăvană pentru că-și închipuiau că se va potrivi pe orice trup. Dar minunea nu s'a făptuit pentru că haina a rămas tot cum a fost — de împrumut! Trebuiau însă manipulanți pentru acest strălucit aparat de Stat. Au fost atunci fabricați imediat. S'a facilitat până la caraghioslâc accesul la cultură. Li se cerea doar o singură condiție. Să aibă firmă de intelectuali. Firma crea implicit dreptul de-a trăi fericit și copios pe spinarea Statului. Mentalitatea aceasta parazitară s'a transmis și generațiilor următoare și apoi generației de azi. Chiar dacă nivelul său e ceva mai ridicat decât ale celor ce-au precedat-o.

Azi Statul nu mai poate căpătui. Se sufocă de paraziți. Piere. De aceea a tras geamul la ghișeul de plasare. De aici perturbarea „intelectualilor" și tragismul candidaților la parazitism. Lipsa de „sens" a existenței lor, apocalipticoismul, dionisiacismul și toată „uriașa dramă" a generației noastre. Trebuesc să se apuce cu toții de muncă, să trăiască prin forțele lor proprii. Aci e cheia „tragismului".

Ce se va întâmpla? Statul care n'are datorii numai față de o singură generație, — cea a momentului actual — trebue să-și continue existența. Statul e permanență, e continuitate. E născut din sacrificiul generațiilor cari au fost și va trăi prin jertfa generațiilor ce se vor naște. E deasupra și peste viața și svârcolirile noastre a celor de azi. De aceea intelectualii nu vor mai trăi de acum din mila Statului. Numai cei tari vor putea rezista; cei neputincioși vor pieri. Cu problematica lor cu tot. Din cei tari se vor selecționa la rândul lor — eroii! Cei cari vor cuceri locurile de frunte și vor crea prin forța și valoarea lor noul sens de viață și noua cultură românească. Și vor impune prin pildă celor mulți și vor curăți ogorul de paraziți și de neputincioșii preocupați veșnic de problematica lor!

Atunci intelectualii, cari astăzi refuză sau sunt incapabili de efortul trăirii disciplinate își vor da seamă că nu sunt centrul pământului ci neputințele naturii. In clipa aceea va începe pentru ei cu adevărat drama cea mare. Dar națiunea lucrătoare și grăbită nu va avea timp pentru neputincioși și slabi. Va avea de lucru pentru generația de voinici care va urma.

Va fi toată la lucru.

Impertinență fracmasonă

Tânărul Octavian Neamțu își schelălăie din nou durerea, pentru că l-am demascat, în ultimul număr al „Dreptei".

După seria de insulte obișnuite la adresa mea, mă somează iarăși să public „tot ce știu". Mă execut.

D. Octavian Neamțu a fost primit în Noembrie 1932 în Loja Națională a sinistrului Ion Pangal.

Probabil că voiajul pe care l-a făcut la Geneva ca membru în „Asociația pentru Liga Națiunilor" i-a ușurat trecerea în tagma masonilor.

In Noembrie s'a inscris în lojă iar în Decembrie a apărut „Dreapta".

Noua revistă „națională" în care masonul a reușit să încurce o serie de naivi, urmărește cu tenacitate compromiterea celor două grupări naționale constituite și atacă pe Nichifor Crainic și „Calendarul".

Tactica masonică e evidentă!

Dislocarea grupărilor naționale în ființă și compromiterea singurei gazete antimasonice și a directorului ei.

Si când lucrurile stau așa, canalia masonică care prezăteste în ungherele Marei Loji Naționale dislocarea mișcărilor naționale merită scârba oricărui om de omenie.

Am terminat cu d. Neamțu!

M. POLIHRONIADE

Inconsecvență sau altceva?

De câteva săptămâni „Stânga" consacră în fiecare număr minimum câte două pagini lui Hitler.

Cancelarul Germaniei e atacat în fel și chip și probabil că suferă amarnic la Berlin de dojenile pe care i le adresează diverși Țuți, Livezeni și Avrumi în București.

In ultimul număr cititorii „Stângei" au avut însă o surpriză.

Sub titlul „Spre lichidarea particularismului german" acelaș Avrum, care cu o săptămână înainte distrugea „zugravii", semnează un articol de aprobare categorica a politicei lui Hitler, în ceiace privește desființarea particularismelor germane.

Triumful hitlerist e asemănat cu revoluția din 1918 — ceeace pentru un om de stânga constitue un compliment — iar „Zugravul" înfățișat ca desăvârșitorul operei lui Bismarck.

Ce se petrece la „Stânga"?

Ce a pățit d. Avrum?

Simplă inconsecvență?

Sau d. Avrum — comunist înfocat — dar care din întâmplare e avocatul legației germane și reprezentantul marei industrii germane, a simțit vâjâindu-i pe la ureche „vântul nebuniei și al morții?" — ca să întrebuințăm expresiile utilizate de „fovul" d-sale Petre Pandrea pe când era „Crin alb"?

Cu alte cuvinte nu cumva a simțit că va fi dat afară? Și de, d. Avrum are casă grea, are lachei cu livrele, așa cum se cuvine unui comunist de vază.

Inconsecvența poate să nu fie atât de simplă pe cât pare la prima vedere.

Lichelele „Stângei" și proletarii

Micii comunizanți dela „Stânga", care împacă virtutea marxistă cu parazitismul bugetivor, dau în ultimul număr al stipendiatei lor reviste încă o mostră de inconștiență.

Imaculații cavaleri ai proletariatului disprețuesc și munca și proletarii.

Răspunzând prietenului Stelescu, care în ultimul număr al „Axei" întrebase dacă vre-unul din redactorii „Stângei" a mânuit ciocanul și a cunoscut aspra muncă a proletarilor, d-nii de la „Stânga" răspund mândrii: „Noi am învățat carte!"

Dar disprețul pentru munca manuală, munca din care suntem hrăniți cu toții — chiar aristocrații intelectuali de la „Stânga" — se lăbărțează chiar în editorialul publicat în prima pagină.

Intr'un articol intitulat: „In Germania război civil" iată ce iscălește „Stânga": „Intre ducele Italiei și zugravul Germaniei este o deosebire esențială: Mussolini a mânuit din adolescență idei; Hitler n'a fost în stare să mânuiască decât bidineaua".

Observați scârba distinșilor „intelectuali" de la „Stânga" pentru zugrav.

Un zugrav care mânuește bidineaua! „Fi donc! Quelle horreur!"

Așa niște distinși băeți nu tolerează „zugravii!"

Principiile d-lui Iorga

Intr'un articol din *Neamul* în care se războește, paraponisit, cu toată lumea, d. Iorga comite încă o imprudență pentru faima sa de istoric, căci vorbește de „un naționalism rău înțeles, stampilat cu crucea prusacă".

In ce privește naționalismul rău înțeles, d. Iorga se supără desigur că generația tânără nu vrea să trădeze, ca d-sa, ideia naționalistă. De aceia furia împotriva „gardiștilor de fier" și a „băeților de fier" care nu se mai lasă înșelați. Cât privește svastica — pe care d-sa o numește „cruce prusacă", n'ar trebui să-și ia expresiile și argumentele dela presa semită din Sărindar. Prin cărțile pe care le-a răsfoit ar fi putut vedea că svastica este un simbol religios ce apare încă din epoca preistorică, multe mii de ani înainte de Christos, nu numai la prusaci. Sau reclama pe care i-o face „Adevărul" este cauza pentru care d. Iorga se dă la principii...

Căpcăuni grăitori

Dornic să iasă din necunoscut și să fie citat pe larg în *Adevărul*, d. G. Slama, avocat și consilier municipal georgist se simte obligat să ia apărarea trădătorului Socor, și scrie, între alte inepții, într'o scrisoare deschisă:

„Dacă s'ar fi lăsat liniștita desvoltare a mișcării socialiste din anul 1920 până azi, țara ar fi avut acum acest organism politic tampon împotriva comunismului... Nu știu dacă vă reamintiți că eu am susținut atunci această teză, care se verifică azi. După 12 ani dorim o mișcare serioasă social-democrată și n'o avem".

Câte cuvinte, atâtea năzbâtii: O mișcare serioasă social-democrată înseamnă o mișcare republicană, și nu vedem ce nevoe are un partizan georgist al Monarchiei, de un puternic partid republican. Iar ideia că socialismul poate sluji drept tampon împotriva comunismului nu se poate întemeia decât pe totala necunoaștere a adevărului că socialismul este precursorul comunismului, acesta fiind ultima concluzie a „principiului" marxist.

Operă culturală

D-nul Iancovescu făuritorul celui al nu mai știm câtelea teatru răposat, a redeschis un alt local de distracție într'un fost cabaret. Publicul rămânând acelaș repertoriul a rămas în acelaș gen. Pentru această înaltă și utilă operă culturală ni se șoptește că s'au deschis băerile pungilor dela Interne și Arte.

Iată un act nobil și cu adevărat necesar. Din partea d-sale, d-nul director Iancovescu își va da silința să mai ridice puțin „fustele" pe scena românească. Stăpânii și călăuzitorii culturei românești vor contribui astfel ca acestea să ajungă până la „alunița" definitivă. Era într'adevăr prea multă decență în teatrul românesc!

Tipografia ziarului „UNIVERSUL" Str. Brezoianu 23-25